

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANABİLİM DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI**

**BURSA BİNDALLI İŞLEME VE GİYİM
ÖZELLİKLERİNİN, GÜNÜMÜZ MODASINA
UYARLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Bahar YILDIZ**

**Danışmanı
Prof. Dr. Esin SARIOĞLU**

İstanbul – 2013

ÖNSÖZ

Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Tekstil ve Moda Tasarımı programında yüksek lisans tez çalışması olarak hazırladığım bu araştırmada; Bursa bindallılarının tarihi gelişimi, kumaş, kesim ve süsleme özellikleri bindallıların yerinde, görsel verilerle desteklenerek süslemede yer alan bilimsel ve teknik özellikleri, yöre insanlarıyla yapılan sözlü görüşmeler sonucunda günümüz modasında kullanılması araştırılarak incelenmiştir.

Araştırmalarımda bana yol gösteren ve destek veren tez danışmanım, sayın Prof. Dr. Esin Sarıoğlu'na, yardımları için Bursa – Keles Halk Eğitim müdürü Gültekin Akar'a ve Nuri Yıldırım'a, Bursa Kent Müzesi ve Uluumay Müzesi çalışanlarına, Çebi Tekstil'e ve Ege Üniversitesi Bayındır Meslek Yüksekokulu Öğretim görevlisi Kemal Yanmaz' a sonsuz teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olup maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

İstanbul, 2013

Bahar YILDIZ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR.....	V
ŞEKİL LİSTESİ	VI
TABLO LİSTESİ	XI
ÖZET.....	XIII
ABSTRACT.....	XIV
1. GİRİŞ	1
2. BİNDALLI	2
3. BİNDALLI TARİHİ	4
4. BİNDALLI KUMAŞ ÖZELLİKLERİ.....	25
5. BİNDALLI İŞLEME ÖZELLİKLERİ.....	27
5.1. Dival İşi.....	27
5.1.2 Dival (Maraş) İşi Yapımında Kullanılan Araçlar.....	28
5.1.3 Maraş (Dival) İşi Yapımında Kullanılan Gereçler.....	33
5.2. Dival İşlemede Uygulanan İğne Teknikleri	37
5.3. Dival İşlemede Uygulanan Süsleme Teknikleri	48
5.4. Dival İşi İşlem Basamağı.....	56
6. BİNDALLI DESEN ÖZELLİKLERİ.....	93
7. BİNDALLILARIN GÜNÜMÜZ MODASINA UYARLANMASI.....	104
7.1 Kumaş ve Desen Özellikleri	104
7.2. Bindallıların Günümüz Modasında Kullanımları	111
8. SONUÇ.....	124
9. KATALOG.....	125

10. KAYNAKLAR.....	197
11. ÖZGEÇMİŞ.....	200

KISALTMALAR

A.g.e. : Adı geçen eser
Bkz. : Bakınız
M.Ö. : Milattan Önce
s. : Sayfa

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2. 1 19. yy. sonu- 20. yy. başı. Kadife Üzeri Sırma İşlemeli Bindallı.....	3
Şekil 3. 1 19. yy sonu. Siyah Kadife Üzerine Sırma Dival Tekniği İşlemeli Çatkılı Bindallı.....	6
Şekil 3. 2 19. yy. sonu. Kadife Üzerine Dival Tekniği İşlemeli Bindallı.....	7
Şekil 3. 3 19. yy. sonu. Bordo Kadife Üzerine Gümüş Tel, Pul ve Tırtıllarla Süslenmiş Bindallı.....	8
Şekil 3. 4 19. yüzyıl sonu. Dönemin Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik.....	10
Şekil 3. 5 Kırmızı Kadifeden Harbalı İkietek Entari.....	11
Şekil 3. 6 Kırmızı Kadifeden Kısa Salta.....	12
Şekil 3. 7 İkietek Entarinin Eteklerinin Serbest Bırakılmış Görüntüsü.....	13
Şekil 3. 8 Mor Kadifeden Uzun Salta.....	14
Şekil 3. 9 19. yy sonu. Saten Kumaş Üzeri Maraş İşlemeli Bindallı Gelinlik ve Ceketini.....	15
Şekil 3.10 19. yy, Balkan Gelin Kıyafeti.....	16
Şekil 3. 11 19.yy, Balkanlara Özgü Gelin Kıyafeti Detay.....	17
Şekil 3. 12 19. yy, Balkanlara Özgü Gelin Kaftanı Yaka Süsleme Detay.....	17
Şekil 3. 13 20. yy, Mor Saten Üzerine Kordon Tutturma Tekniği İle İşlenmiş Cepken ve Şalvardan Oluşan Gelinlik.....	18
Şekil 3. 14 Balkan Bindallı (Kaftan/Pirpiri).....	19
Şekil 3. 14 Gelin Sultanefendi.....	21
Şekil 3.15 19. yy sonu. Bindallı İçinde Gömlek Detay.....	22
Şekil 3.16 Taksim'de Açılan Mağaza (İRCİSA Arşivi).....	23
Şekil 3.17 19. yüzyıl sonu Bindallı.....	24
Şekil 4. 1 Bordo ve Mor Kadife Kumaş.....	25
Şekil 4. 2 Atlas Kumaş.....	26
Şekil 5.1.2. 1 Cülde.....	29
Şekil 5.1.2. 2 Askı.....	29
Şekil 5.1.2. 3 Cağ.....	30
Şekil 5.1.2.4 Möhlüke.....	30
Şekil 5.1.2.5 Biz.....	31
Şekil 5.1.2.6 Makat.....	31
Şekil 5.1.2.7 Çekiç.....	32
Şekil 5.1.2.8 Çıkrık.....	32

Şekil 5.1.3.1 Çiriş otu, sarı zambak.....	33
Şekil 5.1.3.2 Çiriş.....	33
Şekil 5.1.3.3 Beyaz Karton.....	34
Şekil 5.1.3.4 Sarı Karton.....	34
Şekil 5.1.3.5 Gri Karton	34
Şekil. 5.1.3.6 Kraft Kağıdı.....	34
Şekil. 5.1.3.7 Gümüş ve Altın Sim.....	35
Şekil 5.1.3.8 Altın ve Gümüş sırma.....	36
Şekil: 5.1.3.9 Balmumu.....	36
Şekil 5.1.3.10 Balmumu.....	36
Şekil 5.2.1 Sim İle Sarma Çalışması.....	37
Şekil. 5.2.2 Düz Sarma.....	38
Şekil 5.2.3 Verev Sarma İşleme Tekniği.....	38
Şekil: 5.2.4 Verev Sarma Tekniği İle İşlenmiş Kese.....	38
Şekil 5.2.5 Yarmalı Sarma.....	39
Şekil. 5.2.6 Kabartma Sarma Çalışması.....	40
Şekil 5.2.7 Delikli Sarma İşleme.....	41
Şekil 5.2.8 Delikli Sarma İle İşlenmiş Motif.....	41
Şekil 5.2.9 Düz Pesent.....	42
Şekil 5.2.10 Düz Pesent Tekniği İle Çalışılmış Karanfil.....	42
Şekil 5.2.11 Verev Pesent.....	43
Şekil 5.2.12 Verev Pesent.....	43
Şekil 5.2.13 Balık Sırtı.....	44
Şekil 5.2.14 Balık Sırtı İşlenmiş Motif.....	44
Şekil 5.2.15 Balık Sırtı İşleme Tekniği.....	45
Şekil 5.2.16 Hasır İğne İşlenmiş Parça.....	45
Şekil 5.2.17 19. yy Sonu Kadife Üzerine Turkuaz Atlas Kumaştan Aplike Edilmiş Gümüş Sırma İşlemeli Bindallı Detay.....	46
Şekil 5.2.18 Taç kenar çalışması.....	46
Şekil 5.2.19 19. Yüzyıl Sonu- 20. yüzyıl başı. Mor Kadife Üzeri Sırma İşlemeli Bindallı Yaka Kenarı Detayı.....	47
Şekil 5.2.20 19. Yüzyıl Sonu Etek ucu, Kol Ağzı ve Yaka Kenarı Hazır Şerit Dikilmiş Bindallı Yaka Detayı.....	47
Şekil 5.3.1 Tırtilla Sarma Yapma Çalışması.....	48
Şekil 5.3.2 Tırtilla Sarma Yapılmış Yaprak.....	48
Şekil 5.3.3 Tırtilla Sarma Yapılmış Motif.....	48
Şekil 5.3.4 Desen İçerisine Tırtilla Kum Yapılmış Desen.....	49
Şekil 5.3.5 Tırtıl İle Kirpik Çalışılmış Motif.....	50
Şekil 5.3.6 Tırtıl ve kurt ile Hasır İğne Çalışılmış Motif.....	50

Şekil 5.3.7 Atma İşi Çalışma Aşaması.....	51
Şekil 5.3.8 19. Yüzyıl Sonu Bindallı Üzerinde Desen Detayı.....	51
Şekil 5.3.9 Tırtılla Sap İşi Yapım Aşaması.....	52
Şekil 5.3.10 Bindallı Üzerinde Pul İşlenmiş Detay.....	52
Şekil 5.3.11 Boncuk İle Pul İşleme Aşaması.....	53
Şekil 5.3.12 İnci İşlenmiş Motif.....	53
Şekil 5.3.13 Tırtılla Kordon Bükme İşlemi.....	54
Şekil 5.3.14 Boncuklu Süsleme Örneği.....	54
Şekil 5.3.15 Boncuklu Süsleme Örneği.....	55
Şekil 5.3.16 Boncuklu Süsleme Örneği.....	55
Şekil 5.3.17 Runik Türk Alfabesi Sembol ve Anlamları.....	95
Şekil 5.3.18 Kadife Üzeri Dival İşi İle İşlenmiş, Üzerinde Geometrik Sembol ve İşaretlerle Süslenmiş Bindallı.....	96
Şekil 5.3.19 Tefebaşı Bindallı (sol taraf) ve Tefebaşı Şalvar (sağ taraf) Üzerine Fermene (işlemeli yelek- cepken).....	98
Şekil 5.3.20 Eskişehir ve Kütahya Yörelerinde Görülen Aynalı-Pullu Motiflerle İşlenmiş Şalvar....	99
Şekil 5.3.21 Eskişehir ve Kütahya Çevresinde Görülen, Süpürgeli-Pullu Motiflerle İşlenmiş Şalvar.	100
Şekil 5.3.22 19. yüzyıl sonu. Çatkılı İşleme Detay.....	101
Şekil 5.3.23 19. yüzyıl sonu. Kütahya Yöresine Özgü Eğrimli Şalvar ve Cepken.....	102
Şekil 7.1.1 Günümüzde Dikilen Bindallı Çeşitleri.....	104
Şekil 7.1.2 Günümüzde Dikilen Bindallı Detay.....	105
Şekil 7.1.3 Kadife Üzerine Lase Nakış Tekniği İle İşlenmiş, Plastik Pul-Payet ve Kum Boncuklarla Süslenmiş Bindallı.....	106
Şekil 7.1.4 Monaray Üzerine Suzine İşlemeli Bindallı	107
Şekil 7.1.5 Günümüz Kına Gecelerinde Giyilen Bindallı Ön ve Nakış Detay.....	108
Şekil 7.1.6 Günümüz Balkan Düğününde Giyilen Balkan Bindallıları (ortadaki).....	109
Şekil 7.1.7 Günümüz Balkan Bindallı Kadife üzerine Suzine ve Kordene ile İşlenmiş Bindallı. . .	110
Şekil 7.1.8 Günümüz Balkan Bindallı Kadife Üzerine Suzine ve Kordene ile İşlenmiş Bindallı...	111
Şekil 7.2.1 Günümüzde Dikilen Bindallı Çeşitleri (ön ve kol detay).....	112
Şekil7.2.2 Gabbana'nın Sarma İşi Tekniği İle İşlenmiş Elbise Modelleri.....	113
Şekil7.2.3 Gabbana'nın 2013 Kış Koleksiyonunda Tırtıl ve Pullarla İşlenmiş Ayakkabı.....	113
Şekil 7.2.4 Tekstil Firmasında Poliviskon Kumaş Üzerine, Sarma İşleme Tekniği İle İşlenmiş Elbise.....	114
Şekil 7.2.5 Tekstil Firmasında Jakarlı Dokuma Kumaş Üzerine Sarma Nakış Detay.....	115
Şekil 7.2.6 Tekstil Firmasında Jakarlı Dokuma Kumaş Üzerine Sarma Nakış Detay.....	116
Şekil 7.2.7 Günümüz Modasına Uygun Takma Yaka Çizimi.....	117
Şekil 7.2.8 Günümüz Modasına Uygun Takma Yaka Nakış İşleme ve Süsleme Çalışması.....	118

Şekil 7.2.9 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma, Aplike ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Çizimi.....	119
Şekil 7.2.10 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma, Aplike ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Ön, Arka ve Yan Detaylar.....	120
Şekil 7.2.11 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Çizimi.....	121
Şekil 7.2.12 Günümüz Modasına Uygun Elbise Ön Yaka ve Kollarda Sarma ve Tırtıllarla İşlenmiş Elbise Çizimi.....	122
Şekil 7.2.13 Denim Üzerine Sırma İşleme ve Tırtıllarla İşlenmiş Pantolon Çizimi.....	123

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 5.4.1 Desen Hazırlamak.....	56
Tablo 5.4.2 Çiriş Hazırlamak.....	57
Tablo 5.4.3 Deseni Beyaz Kartona Yapıştırmak.....	58
Tablo 5.4.4 İşleme Kartonu Hazırlamak.....	59
Tablo 5.4.5 Kabartma Kartonu Hazırlamak.....	60
Tablo 5.4.6 Balmumu İplik Hazırlamak.....	61
Tablo 5.4.7 Deseni İşleme Kartonuna Teyellemek.....	62
Tablo 5.4.8 Deseni Oymak.....	63
Tablo 5.4.9 Oyulmuş Deseni Kumaşa Yapıştırmak.....	64
Tablo 5.4.10 Kumaşı Kartona Teyelleyerek Germek.....	65
Tablo 5.4.11 Kabartma Desenini Yontmak.....	66
Tablo 5.4.12 Düz Sarma Yapmak.....	67
Tablo 5.4.13 Düz Sarma Yapmak.....	68
Tablo 5.4.14 Düz Sarma Yapmak.....	69
Tablo 5.4.15 Yarmalı Sarma Yapmak.....	70
Tablo 5.4.16 Yarmalı Sarma Yapmak.....	71
Tablo 5.4.17 Delikli Sarma Yapmak.....	72
Tablo 5.4.18 Delikli Sarma Yapmak.....	73
Tablo 5.4.19 Balıksırtı Yapmak.....	74
Tablo 5.4.20 Balıksırtı Yapmak.....	75
Tablo 5.4.21 Kabartma Sarma Yapmak.....	76
Tablo 5.4.22 Düz Pesent Yapmak.....	77
Tablo 5.4.23 Düz Pesent Yapmak.....	78
Tablo 5.4.24 Düz Pesent Yapmak.....	79
Tablo 5.4.25 Verev Pesent Yapmak.....	80
Tablo 5.4.26 Verev Pesent Yapmak.....	81
Tablo 5.4.27 Verev Pesent Yapmak.....	82

Tablo 5.4.28 Hasır İğne Yapmak.....	83
Tablo 5.4.29 Aplike.....	84
Tablo 5.4.30 Taç Çalışması.....	85
Tablo 5.4.31 Gri Karton Temizlemek.....	86
Tablo 5.4.32 Tinerle Temizlemek.....	87
Tablo 5.4.33 Ütü ile Balmunun Fazlalığını Almak	88
Tablo 5.4.34 Köşe Yaparak Kenar Temizleme.....	89
Tablo 5.4.35 Köşe Yaparak Kenar Temizleme	90
Tablo 5.4.36 Bitmiş İşin Astarlanması.....	91
Tablo 5.4.37 Bitmiş İşin Astarlanıp Şerit Aksesuarla Süslenmesi.....	92

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Bahar YILDIZ
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar
Programı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Esin SARIOĞLU
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ocak 2013

BURSA BİNDALLI İŞLEME VE GİYİM ÖZELLİKLERİNİN, GÜNÜMÜZ MODASINA UYARLANMASI

ÖZET

Bursa bindallı tarihi, kumaş, işleme, desen özellikleri ve süsleme teknikleri incelenmiştir. Araştırmayla unutulmakta olan bu giysileri işleme ve desen özelliklerini günümüz kıyafetleriyle bütünleştirmek amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında bindallı, bindallı ve dival işinin tarihsel gelişimleri incelenmiş, sırma atölyesinde uygulanan dival işi iğne tekniklerinin meslek analizleri yapılarak işlem yaprakları verilmiştir. Günümüz modasına uygun hazırlanan koleksiyonlar, güncel işleme ve baskı teknikleriyle çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bindallı, Dival İşi, Maraş İşi, Bursa Bindallı, Osmanlı Gelinlikleri, El Nakışı.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Bahar YILDIZ
Field : Fine Arts
Program : Textile and Fashion Design
Supervisor : Prof.Dr. Esin SARIOĞLU
Degree Awarded and Date : Master – January 2013

BİNDALLI PROCESSİNG AND WEAR PROPERTIES OF BURSA, TODAY'S VERSION OF FASHION

ABSTRACT

Date of Bursa Bindallı, fabrics, processing, design properties and decoration techniques were investigated. Processing and design features of the trial forgotten today, this garments intended to integrate clothes.

Bindallı scope of the research, analyzed the historical development of bindallı and Dival work, workshop, applied gilt leaves Dival business process analyzes needle techniques are employed. Prepared in accordance with today's fashion collections, current processing and printing techniques were studied.

Keywords: Bindallı, Dival Work, Maras Work, in Bursa Bindallı, Ottoman Bridal Gowns, Hand Embroidery.

1. GİRİŞ

Geleneksel kültürümüzün bir parçası olan Bindallılar muhteşem işleme ve desen özelliklerine sahip giysilerimizden biridir.

Bu araştırmamda Bindallıların kumaş, işleme, dikim özellikleri ve bunların günümüz modasında uygulamaları, dünü ve bugününde bindallıları detayları ve çeşitleri incelenmiştir.

Sandık ve bohçalarda saklanarak günümüze orijinalliğini kaybetmeden kalan giysileri müzelerde görebilmektedir. Bursa'nın köylerinde ulaşılan bilgilerde her evde birkaç tane olduğu ama günümüzde bunların sayısının yok denebilecek kadar azaldığı gözlenmiştir. Hediyeleşme ve yapılan hayır işlerinde dağıtılmıştır.

Bindallıların tam olarak hangi tarihte giymeye başladığı bilinmemektedir. Araştırmalarda bindallılardan önce gelinlik olarak evlenecek olan genç kızların en yeni ve temiz elbiselerini giydikleri bilgisine ulaşılmaktadır. Üçetek, iketek ve zamanla bunların üzerine yapılan işlemlerle değer kazanmıştır.

Altın ve gümüş sırmalarla ipek, kadife ve atlaslar üzerine işlenen maraş işi günümüzde yerini daha basit işleme tekniklerine bırakmıştır. Pamuk ve ipek karışımı kumaşların maliyeti yüksek olduğundan dolayı bunların yerini daha ucuz polyester karışımı kumaşlar almıştır. Suzine, lase, kordene ve sarma teknikleri ile saten, monaray ve düz kadife gibi daha ticari kumaşlar da işlenmektedir. Günün koşullarında daha ticari yapıda bakılan amacın sadece kına gecesi gibi özel günler için üretilen bindallılar sanayileşme ile eski değerini kaybetmiştir. Eski dönem kıyafetlerde aynı desene rastlanamazken bugün bir bindallı modeli, biçim ve desen işleme özelliği açısından istenilen adette üretilmektedir.

Bindallıların desen ve işleme özelliklerine günümüzde çeşitli modacıların koleksiyonlarında rastlanmaktadır. Günümüzde kullanılan kumaşların üzerinde farklı şekillerde işlemleri görülmektedir.

2. BINDALLI

Bindallı, kaynaklarda farklı tanımlamalarla açıklanmıştır:

Türk dil kurumu sözlüğünde bindallı: “ Çoğunlukla mor kadife üzerine, sırma ile kabartma dal, yaprak, çiçek işlenmiş örtü veya giysi” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 1994: 125).

Türk tarihçi Reşat Ekrem Koç’a göre bindallı: “Eski bir kumaş adı; ipekli kumaşların, kadifelerin üzerleri kılaptan ile iri yapraklar ve dallar işlenmiş olanlarıdır” (Koçu, 1996: 39).

Öğretim üyeleri Apak, Gündüz ve Eray’a göre bindallı: “Büyük dallarla süslü ipekli bir kumaştır”(Apak, Gündüz ve Eray, 1997: 22).

Bindallı: “Kadife ya da atlastan yapılmış, dival tekniğinde sırma ile yoğun bitkisel motifli kompozisyonlarla işlenmiş entarilere ‘bindallı entari’ denilmektedir” (Görünür, 2010: 23).

Bindallı: “Dokunduktan sonra üzerine sırma ya da simle dival tekniğinde serpme, dal, yaprak, çiçek motifleri işlenmiş kadife veya atlas kumaştır. Genelde kırmızı, mor, lacivert gelinlik giysi ve örtü yapımında kullanılır”(Karakaş, 2006: 8).

Bindallı: ”En çok mor ve başka renk kadife üstüne sırmayla kabartma olarak yaprak, dal, çiçek işlenmiş örtü, elbise gibi eşya” (Karakaş, 2006: 8).

Bindallı: “Kadife ya da atlas kumaş üstüne, sırma, kılaptan ya da sim serpme dal, yaprak, çiçek motifleri işleyerek elde edilen işlemeli kumaşlara bindallı adı verilmektedir” (Özder, 2011: 1055).

Bindallı: İpek ya da kadife kumaşların üzerine kılaptan ile iri yaprak ve dalların işlendiği, entari şeklinde giyilen bir kumaştır (Tez, 2009: 13).

Şekil 2. 1 19. yy. sonu- 20. yy. başı. Kadife Üzeri Sırma İşlemeli Bindallı.

Kaynak: Görünür, 2010: 139

3. BİNDALLI TARİHİ

Türk kıyafet tarihinin en eski kaynakları, Orta Asya'daki arkeolojik kazılarda bulunan belgeler doğrultusunda belirli bir ölçüde aydınlatılabilmektedir.

M.Ö. 100'lü yıllardan gelen bazı kaynaklara göre Türklerin o tarihlerde el tezgâhlarında yünlü, pamuklu kumaş ve halılar dokudukları, ipekli dokumaların Çin'den geldiği anlaşılmaktadır¹.

Asya'dan başlayan ve Anadolu'ya çeşitli yönlerden ulaşan göçler birçok köklü kültürün birleşmesini sağlamıştır. Göç eden toplumlar kültürel kimlikleri, kendilerine has sembolleri, giyim biçimlerini gittikleri yerlere taşımışlardır. Göçlerin dışında Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırlarının gittikçe genişlemesiyle diğer kültürler, giyim gelenekleri ve üretim merkezleri ile yeni ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Bu merkezler, İstanbul, Bursa, Bilecik, Denizli, Ankara, Konya, Trabzon, Rize, Kastamonu, Gürün gibi dokumacılıkta uzmanlaşmış üretim bölgeleridir. Bu üretim bölgeleri dışında köylerin oluşturduğu küçük bölgelerde kendi kimliğini taşıyan kumaşlar ve giyim ürünleri ortaya çıkmıştır².

Anadolu Selçuklu öncesi Türk kıyafetlerinin özelliği uzun etek, kaftan, keçe çorap ve çok çeşitli başlıklardan oluşmaktadır. Selçuklu elbise türleri arasında kaftan ve elbiselerde yaka, kol ve etek kenarları şeritlerle süslenmiş, önden açık ve yuvarlak, kapalı yakalı giysilerin de yaygın kullanıldığı belgelerden anlaşılmaktadır. Selçuklu dönemi giysileri, yün, keçe, devetüyü, kürk, pamuk gibi ham malzeme kullanılarak üretilmiştir.

Bindallı giysilerin ne zaman kullanılmaya başlandığı bilinmemektedir. Kaynaklardan alınan bilgilere göre, Türk kadınları keten, Uygurlar ise pamuklu ve ipekli kumaş dokurlardı. Tülbent, atlas, canfes ve sırmalı kumaşlar, Çin'de Uygurlara özgü dokumalardı³.

¹ Prof. Önder KÜÇÜKERMEN, Türk Giyim Sanayininin Tarihi Kaynakları, 1996, s. 19.

² Prof. Dr. Neriman GÖRGÜNAY, Geleneksel Türk Giyim Tarihi, 2008, s.23.

⁴ Adı Geçen Eser, s.22.

İlk Gelinlikler

Eski Mısır'da gelinlikler beyaz keten kumaştan kat kat pilili giysilerdi. Antik Yunan gelinleri, beyaz renk kutlamayı temsil ettiği için beyaz kumaştan yapılmış kıyafet giymişlerdir. Eski Roma'da evlenecek olan genç kızlar sarı giysi giymişler, evli ve bekâr kadınları ayırt etmek amacıyla peçe kullanmışlardır. Evliliğe ilk adımı atacak olan genç kızlar giydikleri sarı giysi ile birlikte ilk kez sarı renkte bir gelinlik peçesi takmışlardır. Ortaçağ Avrupa'sında sadece kıyafetin yeni ve ilk kez giyiliyor olmasına dikkat edilmiş, rengi çok fazla önemsenmemiştir. Eski Türklerde gelin güzelce giydirilmiş ve başına kırmızı bir tül (kırmızı tül bakireliği, temizliği, namusu ve baba evinden çıkmayı simgeler) örtülmüştür. Doğu kültürünün iki büyük temsilcisi olan Çin ve Hindistan'da ise evlilik kıyafeti olarak kırmızı renkli uzun giysiler giyildiği bilinmektedir⁴.

Osmanlı İmparatorluğunda, Türk kadın giyiminin en eski örneklerini şalvarla birlikte giyilen entariler oluşturmaktadır. Kadınların başlıca giyim eşyaları; şalvar, cepken, hırka, kaftan, üçetek ve dörtetek entarilerdir.

Bindallı, Anadolu ve Balkanlarda sırma işlemeli giysiler olarak giyilmiştir. Bindallı giysiler bazı yörelerde kutu içinde satıldığı için 'kutu içi entarisi', 'harbalı', 'mıhlama' ve dikim özelliklerine göre 'çantalı entari', 'holtalı' gibi adlarla da anılmaktadır (Bkz. Şekil – 3.1, s.6, Şekil - 3.5, s.11).

Gelinlik olarak kullanılan 'Üçetek' ve 'Dörtetek'lerin kumaş renk ve işleme kalitesine önem verildiği bilinmektedir. Osmanlılar da pahalı kumaşlardan yapılan gelinlikler gösterişli ve süslüdür. Hanedan gelinlik rengi olarak kırmızı rengi benimserken halk kırmızının yanı sıra mor, mavi, pembe gibi renkleri tercih edilmiştir.

19. yüzyılın başlarında çoğunlukla mor ve bordo kadifeden yapılan, üzerine dival işi tekniğinde sırma ile çeşitli bitki motifleri işlenen ve "bindallı" adı verilen elbiseler, gelinlik ve tören kıyafeti olarak tercih edilmiştir. Bindallıların içine şalvar giyilmemiştir. Kırsal kesimde, aynı tarz işleme ve kumaşlar kullanılarak şalvar ve ceketler yapılmıştır.

⁴ Kent müzesi, Bursa 16.06.2011.

Şekil 3. 1 19. yy sonu. Siyah Kadife Üzerine Sırma Dival Tekniği İşlemeli Çatkılı Bindallı. İşlemesinden ötürü çatkılı adı verilen Kütahya yöresine özgü şalvar ve cepken.

Kaynak: Görünür, 2010: 113

Türk giyimi yüzyıllar boyunca kesim özelliği açısından geleneksel anlayış ile devam etmiş, 18. yüzyıldan itibaren batıdan gelen etkilere paralel olarak, model özellikleri, işleme teknikleri ve bazı süsleme özellikleri açısından etkilenmeye başlamıştır. Yüzyıllar boyunca, dokumaların enlerinin dar olması ve kıymetli kumaşların kullanılması nedeniyle giysilerin vücuda uydurularak biçilmesi yerine basit kesim tekniği sürdürülmüştür (Bkz. Şekil – 3. 2).

Şekil 3. 2 19. yy. sonu. Kadife Üzerine Dival Tekniği İşlemeli Bindallı

Kaynak: Görünür, 2010: 111

Şekil 3. 3 19. yy. sonu. Bordo Kadife Üzerine Gümüş Tel, Pul ve Tırtıllarla Süslenmiş Bindallı.
Azime Mahir Hanım'a aittir.

Kaynak: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü. 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

18. yüzyılın başlarından itibaren Lale Devri döneminde elbiselerin sıkıca bedene oturması veya kol ağzı kesimi gibi ayrıntılarla elbise modellerinde yeni uygulamalar olmuş, şalvarlar bollaşmıştır. 18. yüzyılın ortalarına doğru elbiselerde etek boyu ayak bileklerinin üzerine çıkmış, yaka göğüsleri gösterecek şekilde açık kesilmiş, etekler peşlerle iyice genişletilmiştir. 19. yüzyılda elbiselerin işlemeleri ve kalıp formları değişmiş, işleme özelliklerinde mercan ve inci kullanımına başlanmıştır⁵.

Geleneksel kesimli önden açık entariler yerini batılılaşmanın etkisiyle ortaya çıkan yeni entari modellerine bırakmıştır. Önden açık entariler önü kapalı entarilere ve önü kapalı yanları derin yırtmaçlı, şalvarla birlikte giyilen uzun etekli, etekleri bele toplanabilen bir tür ortaya çıkarmıştır. Ayrıca çan biçiminde etekli, ön açıklığı göğüs altına kadar olup tamamen önden açık olmayan, takma kollu, yuvarlak yakalı, bele oturmayan ancak üst kısmı daha dar, eteği bol, arkası kuyruklu, ön tarafına göre daha uzun olan tek parça entariler giyilmeye başlanmıştır. Avrupa kıyafetlerinde görülen kesim ve ayrıntı etkilerinde entarilerin uzun kollarının yerini kol ağzı manşetli, düğmelerle iliklenen, bilek hizasında son bulan kısa kollar almıştır. Avrupa'dan gelen dantel ve sutaşları ile süslenmeleri, takma kolları, kuyruklu etekleri ve kumaşları geleneksel kıyafet anlayışını farklılaştırmıştır⁶ (Bkz. Şekil – 3.4. s.10).

⁵ GÖRÜNÜR, Lale. Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Kadın Giysileri, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu. s. 17.

⁶ A.g.s. s. 20.

Şekil 3. 4 19. yüzyıl sonu. Dönemin Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik.

Yavruağzı renkte, kendinden desenli ipek saten kumaştan yapılmıştır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi. 16.06.2011.

Şekil 3. 5 Kırmızı Kadifeden Harbalı İkietek Entari.

Üstünde saltası, altında holtası vardır. Aynı İki-etek entarinin saltasız giyilişi. Ön ve arka etek uçları hafifçe kaldırılarak yanlardan gümüş kemer içerisine sokulmuştur.

Kaynak: Yener, Eski Ankara Kadın Kıyafetleri ve Giyiniş Tarzları, Ankara Etnografya Müzesi I. Sınıf Mütahassısı, s.34-35.

Şekil 3. 6 Kırmızı Kadifeden Kısa Salta.

İkietek üzerine giyilmektedir

Kaynak: Yener, Eski Ankara Kadın Kıyafetleri ve Giyiniş Tarzları, Ankara Etnografya Müzesi I. Sınıf Mütahassısı, s.36.

Şekil 3. 7 İkietek Entarinin Eteklerinin Serbest Bırakılmış Görüntüsü.

Kaynak: Yener, Eski Ankara Kadın Kıyafetleri ve Giyiniş Tarzları, Ankara Etnografya Müzesi I. Sınıf Mütahassısı, s.36.

Şekil 3. 8 Mor Kadifeden Uzun Salta.

İki-etek üzerine giyilmiştir. Altında holtası vardır

Kaynak: Yener, Eski Ankara Kadın Kıyafetleri ve Giyiniş Tarzları, Ankara Etnografya Müzesi I. Sınıf Mütahassısı, s.37.

Entari üzerine giyilmek için hazırlanmış kadife üzerine işlemeli, takma kollu, belden aşağıya genişleyen, kalçaları örtecek boyda ceketler giyilmiştir. Avrupa giyim tarzından etkilenecek yapılan bu ceketlere salta adı verilmiştir (Bkz. Şekil 3.9).

Şekil 3. 9 19. yy sonu. Saten Kumaş Üzeri Maraş İşlemeli Bindallı Gelinlik ve Ceket.

Kaynak: Bursa Kent Müzesi - 16.06.2011 Bahar Yıldız

Osmanlı hakimiyeti altındaki Balkan bölgesinin giyim kuşamı, Anadolu giyim kuşamı ile karşılıklı etkileşimde bulunmuştur. Balkan kadınları yerel olarak 'Pirpiri' olarak adlandırılan kolsuz ve önden açık kaftanlar giymişlerdir. Kaftanların vücuda oturan üst kısımları çok dar, etekleri çok geniş ve kloştur. Çuha veya kadife gibi kalın kumaşlar üzerine kordon tutturma tekniği ile işlemeli ve kaytanlarla süslenmiş, bütün yüzeylerini dolduran işlemleri sayesinde çok zengin bir görünümü vardır.

Şekil 3.10 19. yy, Balkan Gelin Kıyafeti

Vişneçürüğü kadife üzerine simli kordon ile kordon tutturma tekniği ile işlenmeli Balkanlara özgü gelin kaftanı.

Kaynak: Bursa Kent Müzesi - 16.06.2011 Bahar Yıldız

Şekil 3. 11 19.yy, Balkanlara Özgü Gelin Kıyafeti Detay.

Kaynak: Bursa Kent Müzesi - 16.06.2011 Bahar Yıldız

Şekil 3. 12 19. yy, Balkanlara Özgü Gelin Kaftanı Yaka Süsleme Detay

Kaynak: Bursa Kent Müzesi - 16.06.2011 Bahar Yıldız

Kumaş üzerine dikilen brokar bantlar, kıyafeti büyük parçalara ayırır, sonra kordon tutturma tekniği ile yer yer sık sık, yer yer seyrek bir biçimde kumaşın üzeri tamamıyla işlenir. Benzer işleme tekniklerine cepken ve saltalarda rastlanmaktadır.

Benzer örnekleri Türk, Yunan, Arnavut ve Boşnak kadınlarının giyimlerinde görülmektedir.

Şekil 3. 13 20. yy, Mor Saten Üzerine Kordon Tutturma Tekniği İle İşlenmiş Cepken ve Şalvardan Oluşan Gelinlik.

Kaynak: Bursa Kent Müzesi - 16.06.2011 Bahar Yıldız

Şekil 3. 14 Balkan Bindallı (Kaftan/Pirpiri)

Kırmızı fötr üzerine simli kordon ile kordon tutturma tekniğinde işlemeli Balkanlara özgü Kaftan (Pirpiri).

Kaynak: Görünür, 2010:177-178

II. Abdülhamit döneminden itibaren büyük şehirlerde bindallı elbiseler yerini, Batı etkisindeki uzun etek ve ceketten oluşan takımlar almıştır. Sultan Abdülmecit bu kıyafet tarzını beğenmiş ve kızlarının düğünlerinde bu modanın yayılmasına büyük katkı sağlamıştır. Etek-ceketer; atlas, tafta ve münakkaş (nakışlı-işlemeli) gibi ipekli kumaşlardan yapılmıştır. Atlas kumaşa bindallı tarzında yapılan ve oldukça uzun kuyruklu olan etek ve korsajlı ceketler, ilk örneklerdendir. Bu gelinlikler, daha sonraları yerlerini, tafta ve sim dokumalı ipekli kumaşlardan yapılan uzun, kloş etekli, korsajlı, balenli, vücudu saran, üstlü, pelerinli kıyafetlere bırakmıştır. Bu giysilerle krep oyali başörtüleri, renk ve işlemeye uygun olarak, diz hizasında ve bele oturan içi kürklü kadife mantolar olarak kışın giyilmiştir. Giysinin aynı rengi ve işlemesine uygun olarak kumaş ya da deri ayakkabı ve çantalar kullanılmıştır.

Refia Sultan'ın düğününe tanık olan Leyla Saz bu giyim karışıklığını (2010: 182-196-209) şu şekilde aktarır:

..... Sultan efendinin gelinliği, koyu mavi ipekliden yapılmış; üzerine sırma, inci ve pırlantalarla çiçekler işlenmişti. Kenarları sırma, inci ve oyalarla çevrelenmiş üç parçalı etekliği kalçaya doğru biraz üstüne oturuyor ve bel kısmında ilikleniyordu. ... giysinin bedeni 'amazon' denen biçimde biraz inikçeydi ve göğüs kısmında bir yürek biçimi oluşturuyordu. kollarının ucu çift kat ve geniştir. İçine giydiği bluzun, boynunda ve kol uçlarında gözükten kısımları ince oyalarla süslenmişti. Üstündeki şalvar, giysiyle aynı kumaşandı ve aynı süslerle bezeliydi, ama giysinin etekleri çok uzun olduğundan ancak ayaklarının üzerinde ve etek aralarından belli belirsiz görünmekteydi⁷....

Şair Leyla Hanım, Abdülmecit'in kızlarından Cemile ve Münire Sultanların düğünlerinde giyilen bindallıları şu şekilde kaleme almıştır;

'.... Alt kısmındaki üç eteğin üstüne sırmayla ayrı ayrı işlenmiş ağaç motifleri bele doğru dallar ve çiçekler oluşturarak bir araya gelmekteydi. Bu etek bel kısmında sıkılarak tutturulmuştu. Bedenin göğüs tarafı hafif dekolte olup çift kat olan kollarda, uçları püskül olarak biten sırma kurdelelerle süslenmişti. Bu giysilerin kenarlarını dantel, tül ve sırmalar çevrelemekteydi⁸.

..... günün modası 'Basque' biçimindeydi. Fatma Sultan'ınki, üzerine çiçekler işlenmiş-bu çiçeklerin sapları sırmayla, yaprakları pembe ipekle, çiçeğin kendi yapraklarıysa ipek kadifeyle işliydi-beyaz ince atlastan çift etekli, bedeni geniş yakalı ve oldukça dekolte, çift kat olan kolları dirseğine kadar gelen bir giysiydi⁹....

⁷ SAZ Leyla, Anılar 19. Yüzyılda Saray Haremi, Cumhuriyet Kitapları, 2010. s.182

⁸ A.g.e. s.196.

⁹ A.g.e, s.209.

Şekil 3. 15 Gelin Sultanefendi.

Kaynak: Bayer, 2010: 117

Baştan geçirilerek giyilen bu giysilerin göğüs altına kadar ön açıklıkları bulunduğundan iç giysi olarak kol ağzları ve yaka kenarları oyalı bürümcük veya ipekli kumaşlardan gömlekler giyilmiştir.

Şekil 3.16 19. yy sonu. Bindallı İçinde Gömlek Detay

İpekli dokuma sırma işlemeli bindallı, içinde bürümcük kenarı iğne oyalı iç gömlek.

Kaynak: Görünür, 2010: 134.

İstanbul'a Avrupa'dan gelen ziyaretçilerin artması ve Avrupa mallarının piyasa da bolca bulunması Osmanlı kadınlarının Avrupa modasını yakından tanınması fırsatı sağlamıştır. Terziler aracılığı ile saraya ve hareme, moda dergilerinin (journalles) girmesi, Beyoğlu'ndaki terzilerin Avrupa'dan getirdikleri kumaş ve elbiseleri satmaya başlamalarıyla 19. Yüzyılda İstanbul'da hazır üretilmiş giysi satın alma imkânı başlamıştır. Yeni moda giysileri İstanbul dışında Paris gibi merkezlerden de sipariş edildiği kaynaklarda belirtilmiştir. Bu giysiler arasında bindallı ve Avrupa modası etkili, tek etekli ya da dört peşli denilen önü kapalı boy entariler bulunmaktadır. Bu giysiler çarşıdan satın alınabilmektedir.

Şekil 3.17 Taksim’de Açılan Mağaza (İRCİSA Arşivi)

Kaynak: Algan, 2005: 26.

19. yüzyılın ortalarından itibaren sarayda başlayan Avrupa tarzı kıyafet modası yüzyılın sonuna doğru Osmanlı başkentinde ve diğer kentlere de yayılmıştır. Böylece hanımlar Osmanlı kumaş ve giysilerini bırakmaya başlamıştır.

Bursa’nın ilçe ve köylerinde yapılan araştırmalarda sandık ve bohça ile saklama geleneğimiz aracılığı ile birkaç bindallıya ulaşılabilmektedir. Eski dönemlerde köylerde her evde yaklaşık üç dört bindallı varken, günümüzde bu sayı çok düşüktür. Türk kadınlarında genellikle giysileri saklamak yerine, elbiseyi bozarak kumaşından çocuklara giysi ya da bohça, örtü yaparak değerlendirme anlayışının hakim olması, ihtiyaçları karşısında takas ya da hayır için bindallıları vermesi günümüze az sayıda elbisenin kalmasına neden olmuştur.

Şekil 3.18 19. yüzyıl sonu Bindallı

Fatma Dal Hanım'a ait bordo kadife üzerine gümüş sırma işlemeli, pullarla süslenmiş bindallı.

Kaynak: Bursa, Keles, Küçükovacık Köyü. 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

4. BINDALLI KUMAŞ ÖZELLİKLERİ

Bindallı kıyafetler kadife veya atlas kumaştan yapılmaktadır.

Kadife: Çözüğü ve atkısı ipek ya da çözüğü ipek, atkısı pamuktan olan havlı kumaştır¹⁰.

Şekil 4. 1 Bordo ve Mor Kadife Kumaş.

Kaynak: http://www.yeniansiklopedi.com/wpcontent/uploads/2011/12/kadife_kumas.jpg 07.10.2012

Çözüğü ve atkı ipliği ipek olan havlı kumaştır (Apak, 1997: 26).

Çözüğü ipek, atkısı ipek bazen pamuktan olan havlı bir kumaş türüdür. Atkısında klaptan bulunan kadifeler ‘telli kadife’ olarak anılmıştır. Osmanlı arşivlerinde 15. yüzyıldan önce kadife adı geçmemektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde en önemli kadife dokuma merkezinin Bursa olduğu kayıtlardan bilinmekte ve Bilecik, İstanbul (Üsküdar), Karaman, Aydos, Göynük kadife dokunan diğer merkezleri olmuştur.

Atlas: “İnce ipekten sık dokulu düz renkte sert ve parlak bir kumaştır” (Apak, 1997: 21).

İpekten dokunmuş, al, mor, yeşil ve sarı daima düz renkli bir kumaştır¹¹.

¹⁰ Azar VAGHEFİ, 16. Yüzyıl Osmanlı Saray Dokumaları ve Dokumacılık Sanatında Tasarımcının Rolü. 1994. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: s.17.

¹¹ Koçu, Reşat Ekrem. Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü, 1996, İstanbul, s.17.

Şekil 4. 2 Atlas Kumaş

Kaynak: [http://tr.wikipedia.org/wiki/Atlas_\(kuma%C5%9F\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Atlas_(kuma%C5%9F)) 07.10.2012

Çoğunlukla kadın giysisinde kullanılan, pamuk-ipek karışımı iplikle sık dokunmuş düz renkli, sert ve parlak ince kumaş dokunmuş, ‘saten’ adıyla bilinen kumaştır¹².

Atlas, atkı ipliklerinin gizli kalıp yüzeyde tamamen çözümlenmiş ipliklerinin görüldüğü bir teknikte üretilen kumaşlardır. 16. yüzyıla kadar daha çok İran, Şam ve Venedik’ten getirilmiş, daha sonra İstanbul, Bursa, Alaşehir ve Maraş’ta da dokunmuştur¹³.

¹² Prof. Dr. Zeki TEZ, Tekstil ve Giyim Kuşamın Kültürel Tarihi, 2009, İstanbul, s.13.

¹³ A.g.e, s.176.

5. BİNDALLI İŞLEME ÖZELLİKLERİ

Bindallı, çoğunlukla kadife üzerine dival işi adı verilen sırma işleme tekniği ile yapılan kabartma dal, yaprak ve çiçek işlenmiş giysilerdir.

Bindallı işlemlerde halk arasında ‘Maraş İşi’ olarak bilinen dival işi ile altın tel, gümüş tel işlemler kullanılmaktadır. Bu işlemleri süslemek için tırtıl, pul, zümrüt veya yakut gibi değerli taşlar kullanılmıştır. Süslemelerde kullanılan malzemeler giyen kişinin toplum içindeki konumunu belirlemektedir.

5.1. Dival İşi

Dival işi 16. yüzyıldan itibaren ülkemizde yapılmaya başlamıştır. Dival işi tekniği, geçmişte saray ihtişamını yansıtmada çok önemli bir yere sahip olmuştur.

Dival işi tekniği halk arasında ‘‘Maraş işi’’, ‘‘sırma işi’’, ‘‘mıhlama’’, ‘‘mukavva işi’’, ‘‘bastırma işi’’ gibi pek çok isimle bilinen bir tekniktir. Bu teknik Türk işlemlerinde her yüzyılda uygulanmış ancak 19.y.y.’da önem kazanıp yaygın bir şekilde yapılmıştır. Günümüzde evalı nakış adıyla otomatik nakış makinelerinde işlenmektedir.

Dival işi tekniğine ilk olarak Tevrat da rastlanıldığı ve din adamlarının giydiği kıyafetlerin dival işi tekniği ile işlenmiş olduğu bazı kaynaklarda belirtilir. Bazı araştırmacılara göre bu teknik ülkemize Arap Yarımadası’ndan gelmiştir. Diğer kaynaklara ve ulaşılan en eski örneklere dayanılarak Anadolu’da ilk olarak Selçuklular döneminde uygulanmaya başlandığını görülmektedir (Karakaş,2011: 49).

Anadolu Selçuklularının dağılmasıyla başlayan Beylikler döneminde kurulan Dulkadiroğulları Beyliği Mısır, İran ve Osmanlı devletleri arasında 200 yıla yakın varlığını devam ettirmiş, büyük kervan yolları üzerinde bulunan ve ekonomik yönden üstün bir duruma gelen Maraş şehrinde, zengin bir iktisadi hayat sonucu her dalda olduğu gibi sırmacılık işinde de gelişmeler olmuştur. Dival işi (Maraş işi) olarak adlandırılan bu işlemler şehirdeki saraçhanelerde erkek ustalar tarafından yapılmıştır (Karakaş,2011: 49).

Bu işleme tekniği daha sonra her şehirde kullanılmasına karşın ilk olarak ve en yaygın bir şekilde Maraş da kullanıldığı için ‘Maraş İşi’ adını almıştır.

Osmanlılar bu işleme tekniğini ilk olarak Dulkadiroğulları’ndan Osmanlı sarayına Sultan 1. Mehmed’e (Çelebi) gelin giden Emine Hatun’un çeyizi içinde bulunan sırma işlemleri ile tanımıştır. Daha sonra Sultan II. Murad’ın oğlu şehzade Mehmed’e (Fatih) gelin giden Dulkadirli sultanlarından Sitti Hatun’un saraya kırk katır yükü sırma işi çeyiz götürmesi ile dikkat çekmiş ve bu işlemenin sarayda iyice yerleşmesine sebep olmuştur (Karakaş,2011: 49).

İstanbul’un fethi ile birlikte bu işleme sanatı Rumeli’ye geçmiş ve böylece sadece Maraşlı saraçlı tarafından yapılan bir işleme olmaktan çıkmıştır. Büyük bir işleme ekolü haline gelmiştir.

Zamanla Dulkadiroğlu Beyliğinin zayıflaması ve ekonomik durumunun bozulması sonucu eski ticari önemini kaybeden Maraş’daki sanatkârlar İstanbul’a ve başka şehirlere göç ederek sanatlarını buralarda yaymışlardır.

5.1.2. Dival (Maraş) İşi Yapımında Kullanılan Araçlar

Maraş işi tek yüzlü bir işlemedir. Desen, işleme ve kabartma kartonları çiriş ile hazırlanan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak kumaşa yapıştırılan, kartona gerilerek cülde denilen özel tezgahta çok katlı sim ya da sırma ile alttan mumlanmış iplikte karşılıklı tutturularak yapılan işleme tekniğidir¹⁴.

Maraş işinde iplik olarak altın ve gümüş sırma, sim, ipek, keten ve pamuk iplikler kullanılmaktadır. Üstte kullanılan iplik aşağıya, aşağıdaki iplik ise yukarıya çıkmaz. Altta kullanılan ipliklerin dayanıklılığını ve kayganlığını artırmak için balmumu ile mumlanmaktadır.

¹⁴ Megep El Sanatları Teknolojisi, Elde Maraş İşine Hazırlık. Ankara, 2007; s. 3

Cülde: ‘İşlenecek parçanın bütününün ya da bir parçasının sıkıştırıldığı “L” biçiminde bir kaide üzerine yerleştirilmiş bir mandalla birbirine bağlanmış, açılıp kapanabilen, iki bükey cımbıza benzeyen tahta koldan oluşan bir araç’ (Barışta, 1997: 11).

Şekil 5.1.2.1 Cülde

Kaynak: Yozgat, 2008: 21

Askı: ‘Dival işinde, cüldeye sığmayan büyük iş parçasının asılması için hazırlanmış ters “L” biçiminde, uzun kolu zemine bağlanılarak sabitleştirilmiş, kısa kolunda ağırlığı dengelemek için askı bulunan araç’ (Barışta, 1997: 10).

Şekil 5.1.2. 2 Askı

Kaynak: Yozgat, 2008: 21

Cağ: ‘Metal iplik makaralarının takılması için yapılmış, dikdörtgen bir kaide üzerine çakılmış büyük boy çivilerinden oluşan, kolay ve düzgün iplik çekmeye yarayan araç’ (Barışta, 1997: 10).

‘İşlemeye üst ipliklerin muntazam bir şekilde gelmesini sağlayan bir araçtır. Makaraların takılabilmesi için 7-8 adet çivinin takıldığı ortalama 30-40 cm uzunluğunda dikdörtgen bir ahşaptan meydana gelir’ (Yozgat, 2008: 22)

Şekil 5.1.2.3 Cağ

Kaynak: Yozgat, 2008: 22

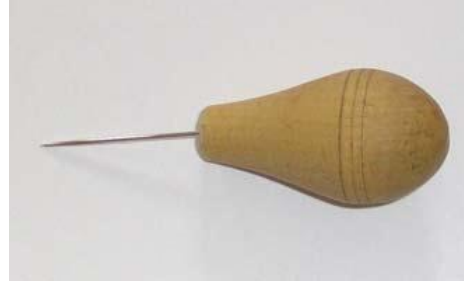
Möhlüke: ‘Hazırlanan karton kalıplarda yer alan motifi oyarak çıkarmak için kullanılan tahta saplı, keskin kıvrık başlıklı araç’ (Barışta, 1997: 11).

Şekil 5.1.2.4 Möhlüke

Kaynak: Yozgat, 2008: 22

Biz: ‘Dival işinde kalın karton parçalarının iğneyi kırmamasını sağlamak ve delik delmek işleminde kullanılmak üzere hazırlanmış, tahta saplı ince, sivri uçlu tornavidaya benzeyen bir tür saplı çuvaldız’ (Barışta, 1997: 8).

Şekil 5.1.2.5 Biz

Kaynak: Yozgat, 2008: 23

Makat: ‘Desen yapıştırılırken, işleme kartonu hazırlanırken, iki kâğıdın arasında kalan hava boşlukları gidererek düzgün yapışmasını sağlayan tahtadan yapılmış bir araçtır’ (Yozgat, 2008: 23).

Şekil 5.1.2.6 Makat

Kaynak: Yozgat, 2008: 24

Çekiç: ‘Kartondan hazırlanılan kalın motif kalıplarını kumaş üzerine yapıştırmak için kullanılan, tahta saplı ağır metal’ (Barışta, 1997: 9).

Şekil 5.1.2.7 Çekiç

Kaynak: Yozgat, 2008: 24

Çıkrık: İplik eğirmeye ya da kordon bükmeye yarayan, dikdörtgen kaide yerleştirilmiş iplik takmak için bir çivi ve bir kolla yönetilen çarktan oluşan bir araçtır (Barışta, 1997: 12).

Şekil 5.1.2.8 Çıkrık

Kaynak: Yozgat, 2008: 23

Büyük makaradan küçük makaralara sim sarmak için kullanılan, kordon ve tırtıl bükmeye yarayan bir araçtır. Bir tahta üzerine tutturulmuştur. Makara takmak için çivisi, çivinin diğer ucunda da bükülecek ipliklerin takıldığı kancası vardır. Çivi lastikle yuvarlak çarka bağlıdır ve bir kol yardımı ile döndürülür (Yozgat, 2008: 23).

Kâğıt makası: ‘Karton kesmek için kullanılır’ (Yozgat, 2008: 24).

Küçük makas: ‘İplik ve sim kesmek için kullanılır’ (Yozgat, 2008: 24).

Dikiş iğnesi: ‘Dikiş ve işleme yapmakta kullanılan ince, bir ucu sivri diğer ucunda iplik geçirilecek delik bulunan çelik teldir’ (Yozgat, 2008: 24).

Boş makara: ‘Sim, sırma veya iplik sarmak için kullanılır’ (Yozgat, 2008: 24).

Ütü: ‘Kumaşı ütülemede ve desen yapıştırmada kullanılır’ (Yozgat, 2008: 24).

5.1.3 Maraş (Dival) İşi Yapımında Kullanılan Gereçler

Çiriş: Sarı zambak kökünden yapılan ve su ile karıştırılarak kağıt karton gibi malzemelerin yapıştırılmasında kullanılan bir zamktır (Yozgat, 2008: 24).

Sarızambak veya çirişotu kökünün öğütülmesiyle elde edilen sarı toz sulandırılarak yapıştırıcı olarak kullanılır.

Şekil 5.1.3.1 Çiriş otu, sarı zambak

Şekil 5.1.3.2 Çiriş

Kaynak: <http://www.bulmacabul.com/2010/10/ayn-adl-otun-kokunden-elde-edilen-ve.html>

Beyaz karton: İnce ve iki yüzü parlak olmalıdır. Desenleri yapıştırmak için kullanılır (Şekil.5.1.3.3).

Sarı karton: İşleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır (Şekil.5.1.3.4).

Şekil 5.1.3.3 Beyaz Karton

Kaynak: Yozgat, 2008: 26

Şekil 5.1.3.4 Sarı Karton

Gri karton (İnce mukavva): İşlenecek kumaşı germek için kullanılır.

Çimento Kağıdı (graft kağıdı): İşleme kartonu hazırlamak için kullanılır.

Şekil 5.1.3.5 Gri Karton

Kaynak: Yozgat, 2008: 26

Şekil. 5.1.3.6 Kraft Kağıdı

Kaynak: Yozgat, 2008: 26

Kuru beyaz sabun: Köşeli beyaz sabun desen yapıştırmak işleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır.

Kumaş: Genellikle kadife, saten gibi dayanıklı kumaşlar kullanılır. Ancak yünlü kumaşlara, ipek, deri ve süet üzerine de uygulanır. İşleme kumaşı (çirişli) hazırlanırken sık dokulu ince kumaşlardan patiska veya opal kullanılır.

Astar kumaşı: Üstteki kumaşın kalınlığına göre; organze, mermerşahin, tafta, yıkanmış patiska, yün tela astar olarak kullanılır.

Nakış ipliği: Desen yapışmış kumaşı gri kartona gererken teyellemek için kullanılır.

Dikiş ipliği: İşleme yapılmış eşyaların dikilmesinde ve alt iplik olarak kullanılır.

Çamaşır ipeği: İnce çamaşır ipeği iplik olarak, simle karıştırılarak veya karıştırılmadan kullanılır. Kalın çamaşır ipeği alt iplik olarak kullanılır.

Sim: Pamuk iplikleri üzerine çok ince altın, gümüş ve madensel tellerin sarılması ile elde edilir. Günümüzde çeşitli renkleri olup işlemlerde kullanılan sentetik iplik çeşididir¹⁵.

Astar iplik üzerine yassı metal telin sarılması ile elde edilir. İnce ve kaliteli sim seçilmelidir. Genellikle altın ve gümüş rengindedir.

Şekil. 5.1.3.7 Gümüş ve Altın Sim

Kaynak: MEGEP:11

¹⁵http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/el_sanatlari/moduller/elde_turk_isi.pdf

Sırma: Çok ince madensel bir teldir. Üst iplik olarak kullanılır (8-10 kat). İnce, yumuşak ve iyi cins olanı seçilmelidir. Altın ve gümüş rengindedir

Kalın madensel tellerin veya altın ve gümüş külçelerin haddeler içinde eritilip makineler vasıtası ile inceltmesinden meydana gelir.

Altın, gümüş ve madensel tellerin ince teller haline getirilmesidir¹⁶.

Şekil 5.1.3.8 Altın ve Gümüş sırma

Kaynak: Yozgat, 2008: 28

Balmumu: Alt ipliği sağlamlaştırmak ve işleme sırasında üst ipliğin kaymamasını sağlar.

Şekil: 5.1.3.9 Balmumu

Kaynak: <http://www.saglik.im/bal-mumu/>

Şekil 5.1.3.10 Balmumu

Kaynak: Yozgat, 2008: 28

¹⁶http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/el_sanatlari/moduller/elde_turk_isi.pdf

Sünger: Balmumunun fazlalığını silmek için kullanılır.

Tırtıl: Sırmadan, fabrikasyon olarak üretilmiştir. Kesilerek süslemelerde kullanılır. Düz ve kıvrıkcık olmak üzere iki türü vardır. Altın ve gümüş rengindedir

Yapıştırıcı: Kabartma yaparken ve kumaşa yapıştırılan desenin yapışmayan kısımlarını yapıştırırken kullanılır. Desenleri kumaşa yapıştırmak için kullanılır.

5.2. Dival İşlemede Uygulanan İğne Teknikleri

1- Sarma: Maraş işinin temelini oluşturur. 16, 17 ve 18. yüzyılın başlarında Türk işlemlerinde çiçek dalları ya da küçük yapraklar v.b. küçük alanlar üzerinde uygulanan iğne tekniğidir (Barışta, 1997: 120).

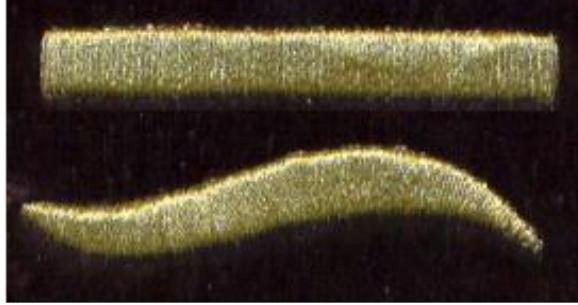
Türk İşinde çok kullanılan bir tekniktir. Desen şekline ve yönüne göre iplikleri yan yana gelecek şekilde yapılmaktadır. Türk İşi tekniğinde, dallarda, çiçeklerde, yaprakların etrafında oluşturulan kavislerde kullanılır. Sarma tekniğinde altı doldurularak yapılabildiği gibi dolgu işlemi yapılmadan verev veya düz sarma şeklinde de uygulanır.

Şekil 5.2.1 Sim İle Sarma Çalışması

Kaynak: MEGEP, Türk İşi: 33

• **Düz sarma;** desenin orta çizgisine dik açı oluşturacak şekilde yana iplik kaydırılarak batış oluşturulur¹⁷.

Şekil. 5.2.2 Düz Sarma

Kaynak: Karakaş, 2006: 42

• **Verev sarma;** Dival işinde daha çok bordürlerde kullanılan bir iğne tekniğidir. Verev sarma iğne tekniği, düz sarma iğne tekniğinin verev olarak uygulanmasında meydana gelmektedir (Karakaş, 2006: 43).

Desenin orta çizgisine verev şekilde batışlarla yana iplik kaydırılarak oluşturulur.

Şekil 5.2.3 Verev Sarma İşleme Tekniği Şekil: 5.2.4 Verev Sarma Tekniği İle İşlenmiş Kese

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi, 2008: 9 – 10.

¹⁷ ÇETİNKAYA, Zübeyde, G.Ü. Eğitim Bilimler Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Sanat Dalı. Geleneksel Türk İşlemelerinden Hesap İşini Araştırma ve EOS Compucon Nakış Desen Programı İle Hesap İşİ Desen Kalıbı Hazırlama Öğretim Programı Önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara. 2007.S.19

• Yarmalı sarma

Dival işinde çok kullanılan iğne tekniklerinden biridir. Desende yarma olacak yerin boş bırakılıp kalan kısmın sarma tekniğinin doldurulmasıyla oluşan sarma işlemedir.

Geniş desenlerin daha düzgün işlenmesini sağlamak ve yaprak damarlarını belirginleştirmek ve işlemeye güzellik katmak için sarmanın yarmalı olarak yapılmasından oluşur (Karakaş, 2006: 44).

Şekil 5.2.5 Yarmalı Sarma

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi, s..13.

• Kabartma sarma

Kabartma, sarma işleminde 3 boyutlu görüntü vermek için yapılmaktadır.

“Kabartma sarmaya geçilmeden önce desen tamamen sarılıp bitirilmeli kabartma sarma en sona bırakılmalıdır. Kabartmalar genellikle düz sarma, verev sarma, balıksırtı gibi teknikler ile işlenir. İşleme sırasında sarmanın kabartmayı yeteri miktarda örtebilmesi için düz sarmadan 2-3 kat fazla iplik kullanılır.

Dival işlemede dört türlü kabartma yapılmaktadır.

- 1.Kartonla
- 2.İplikle
- 3.Sertleştirilmiş kumaşla
- 4.Pamukla

Karton kabartma; sarı renkteki kartonun çirişle üst üste yapıştırılmasıyla elde edilen kalın kartona desen çizilip oyularak üst üste yapıştırılıp möhlüke ile yontulmasıyla hazırlanır.

İplik kabartma; desen kumaşa çizilip istenilen bölümleri beyaz iş tekniğinin alt dolgusu ile kabartılır.

Kumaş kabartma; sertleştirilmiş kumaş üzerine çizilen desenin oyularak üst üste yapıştırılması, möhlüke ile şekil verilmesiyle elde edilir.

Pamuk kabartma; kartondan oyulmuş desen üzerine, ince pamuk tabakalarının yapıştırıcı sürülerek üst üste yapıştırılması ile oluşturulur''(Karakaş, 2006: 43-44).

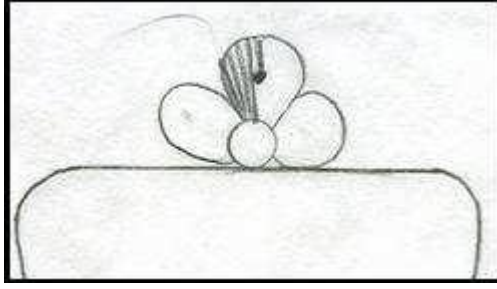

Şekil. 5.2.6 Kabartma Sarma Çalışması

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi. s.18.

- **Delikli sarma**

Dış çemberi iç çembere göre büyük olan desenlerde, çiçeklerde vb. motiflerde bu tip sarmalar uygulanır (Karakaş, 2006: 43).

Şekil 5.2.7 Delikli Sarma İşleme

Şekil 5.2.8 Delikli Sarma İle İşlenmiş Motif

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi, 2008: 21.

2- Pesent: Türk işlemlerinde yüzyıllar boyu çok uygulanan geleneksel bir sayılı iğnedir. Pesent gözeme sırasının dönüşünde aynı işlem tekrar edilerek, boş bırakılan yerlerin doldurulmasıyla oluşturulur (Barışta, 1997: 105)

Geniş motiflerde ve bordürlerde uzun işleme ipliklerini bölmek amacı ile işleme kartonuna belirli bir düzeyde batılmasından meydana gelir. Dival işinde düz, verev ve çeşitli pesentler kullanılmaktadır (Karakaş, 2006: 45)

- **Düz pesent:** Türk işinin en önemli tekniğidir. Desenin şekline göre uygulanır. Sayılabilen kumaşlarda sayarak, sayılamayan kumaşlarda da desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek yapılır. Pesent boyları desen ve kumaş özelliğine göre değişmektedir. Tek renkle yapılabildiği gibi gölgeli de uygulanır. Düz pesent, büyük motiflerin içini doldurmanın yanı sıra çiçek ve yapraklarda da kullanılır. Tekniğin tersi ve yüzü aynıdır¹⁸.

¹⁸ MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi. Ankara. 2007. S.22.

Şekil 5.2.9 Düz Pesent

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi. s.25.

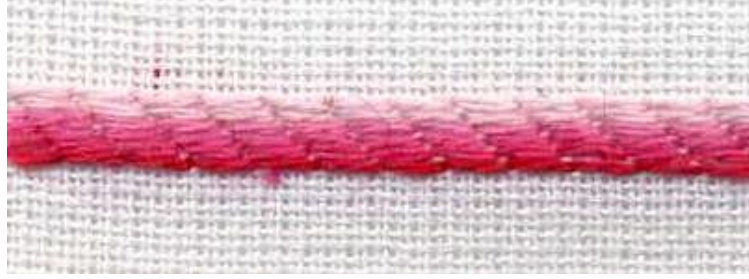
Şekil 5.2.10 Düz Pesent Tekniğı İle Çalışılmış Karanfil

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi. s.25.

- **Verev pesent**

Türk işinde sıkça kullanılan bir tekniktir. Desenin şekli bozulmadan verev şekilde uygulanır. Düz pesent tekniği gibi uygulanır, fakat burada her sıra bir önceki sıranın bir iplik yukarisına kaydırılarak yapılır.

Sayılabilen ve sayılamayan kumaşlar da uygulanmaktadır. Sayılabilen kumaşlarda iplik sayarak, sayılamayan kumaşlarda desenin içi kurşun kalemle hafif çizim yapılarak ve çizgilere özen göstererek yapılır. Pesent boyları desen ve kumaş özelliğine göre değişmektedir. Motiflerin içini doldurmada kullanılır. Tek renk yapılabildiği gibi renklendirilebilir. Tekniğin tersi ve yüzü aynıdır¹⁹.

Şekil 5.2.11 Verev Pesent

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi s.26.

Şekil 5.2.12 Verev Pesent

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi s.29.

¹⁹ MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi s.26.

3- Balıksırtı: Balıksırtı, yapraklar dallar gibi küçük motiflerin işlenmesi için uygulanan sarma iğnesinin bir türüdür (Barışta, 1997: 29).

Bir atkının aralığı ortalama olarak merkez yapılır, bunun sağ ve soluna verev olarak iplikler sarılması yoluyla oluşan işleme tekniğidir (Sürür, 1976: 40).

Türk işinde çok kullanılan, balıksırtını andıran, çiçeklerin yaprakların etrafında oluşan kavislerde ve dallarda kullanılan bir tekniktir.

Şekil 5.2.13 Balık Sırtı

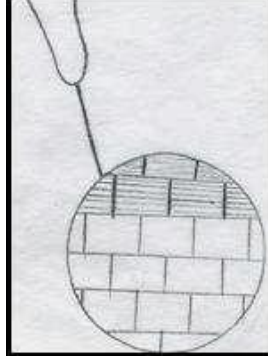
Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi s.45.

Şekil 5.2.14 Balık Sırtı İşlenmiş Motif

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 30

4- Hasır İğne: Türk İşi tekniğinde, motiflerin içini doldurmakta ve kenar sularında kullanılır. Verev sıralar şeklinde çalışılır. İplik sayıları 4–6–8 çift sayı olmalıdır²⁰.

Şekil 5.2.15 Balık Sırtı İşleme Tekniği

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi s.35-49.

Şekil 5.2.16 Hasır İğne İşlenmiş Parça

Kaynak: MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Maraş İşi s.49.

5- Aplike: Halk arasında ‘kapama’, ‘yama işi’ ismiyle bilinen iğne bezemesi, istenilen kumaşın üzerine başka kumaştan hazırlanmış motifin tutturulmasıyla yapılır. Kapama ve düz applike olarak iki şekilde uygulanır (Barışta1997: 22).

Bir kumaş üzerindeki işlemelerin, konturlarından kesilerek ve ajurlanarak başka bir yüzey üzerine yapıştırılmasına aplikasyon denir (Sürür, 1976: 41).

Düz ya da desenli bir kumaştan kesilmiş motifleri veya parçayı başka bir kumaşın üzerine değişik iğne teknikleri yardımı ile tutturma, yapıştırma ya da kapama işlemidir (Bkz. 5.2.17, s.46).

²⁰ MEGEP El Sanatları Teknolojisi Elde Türk İşi s.49.

Şekil 5.2.17 19. yy Sonu Kadife Üzerine Turkuaz Atlas Kumaştan Aplike Edilmiş Gümüş Sırma İşlemeli Bindallı Detay.

Kaynak: Bursa, Keles, Küçükovacak Köyü. 19.08.2011. Bahar YILDIZ.

6- Taç (kenar) Çalışması: Maraş işi tek yüzlü bir işleme tekniği olduğu için işlemler astarlanarak kullanılmaktadır. Kenar süslemelerinde çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bunlardan biri olan taç kenar temizleme tekniği ön orta, yaka kenarları ve etek ucu gibi kenar temizlemede kullanılmaktadır.

Şekil 5.2.18 Taç kenar çalışması

Kaynak: YOZGAT, Acun Fatıma, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş İşi (dival işi) İğne Tekniklerinin Ürün Çeşitleri ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 2008, onaylı, s.70

Bindallıların ii astarla temizlendikten sonra yaka kenarları, kol ağızları, etek uçlarının kenarlarına birbiri tekrarlarından oluşan (kenarsuyu) motifleri işlenmektedir. Zamanla kenar motiflerine ilave olarak kordon, dantel ya da hazır şerit aksesuarlar dikilmektedir.

Şekil 5.2.19 19. Yüzyıl Sonu- 20. yüzyıl başı. Mor Kadife Üzeri Sırma İşlemeli Bindallı Yaka Kenarı Detayı.

Kaynak: Görünür, 2010: 139

Şekil 5.2.20 19. Yüzyıl Sonu Etek ucu, Kol Ağızı ve Yaka Kenarı Hazır Şerit Dikilmiş Bindallı Yaka Detayı.

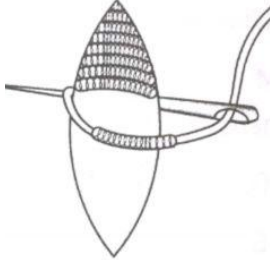
Kaynak: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü. 19.08.2011. Bahar YILDIZ.

5.3. Dival İşlemede Uygulanan Süsleme Teknikleri

Maraş işinde kullanılan bu malzemeler ürünü süslemek ve zengin görünüme kazandırmak için kullanılır.

1-Tırtılla Sarma Yapmak

Tırtıllar sarmanın yapılacağı desene uygun uzunluklarda kesilir. Biz sarma yapılacak desenin başlangıç noktasına batırılır ve iğne yüze çıkarılır. Tırtıl iğneye geçirilir. Desenin sarma yönünde diğer kenarına biz batırılır ve iğne alta geçirilir. Aynı işlem devam ettirilerek sarma sürdürülür. Düz sarma yapılabildiği gibi verev sarmada yapılabilir (Karakaş, 2006: 48).

Şekil 5.3.1 Tırtılla Sarma Yapma Çalışması

Kaynak: Karakaş, 2006: 48

Şekil 5.3.2 Tırtılla Sarma Yapılmış Yaprak

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 44

Şekil 5.3.3 Tırtılla Sarma Yapılmış Motif

Kaynak: Yozgat, 2008: 71

2- Kum Tırtıl Yapmak

Kum tırtıl uygulaması genellikle büyük yüzeyli desenlerin içlerinde kalan boşlukları süslemek amacıyla yapılır.

Tırtıllar, kum tırtıl yapılacak desene uygun kesilir. Biz; kum tırtıl yapmak istenilen desenin ortasından batırılır. İğne yüzeye çıkarılır. Tırtıl iğneye geçirilir ve ilk çıkılan noktadan geri dönülür. Bir önceki tutturulan tırtılın hemen yanından biz batırılır ve iğne üste çıkarılır. İlk işlem tekrar edilerek yüzey doldurulur (Karakaş, 2008: 49).

Şekil 5.3.4 Desen İçerisine Tırtılla Kum Yapılmış Desen

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 48

3- Tırtılla Kirpik Yapmak

Tırtılla kirpik uygulaması mine çiçeklerin tohumlarında, kabartmalı güllerin orta bölümlerinde deseni süslemek ve desene hareket vermek amacıyla kullanılır.

Şekil 5.3.5 Tırtıl İle Kirpik Çalışılmış Motif

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 50

4- Tırtılla Hasır İğne Yapmak

Hasır iğne yapılacak yer belirlenir. Tırtıl desendeki yerine uygun boylarda kesilir. Verev ve üst üste gelecek şekilde tırtılla işleme yapılır.

Tırtılla hasır iğne uygulaması kullanılan desenin genişliğine göre ikili, üçlü ve tekli işlenebilir.

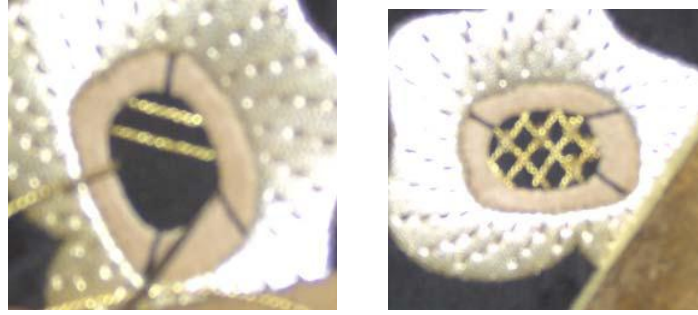

Şekil 5.3.6 Tırtıl ve kurt ile Hasır İğne Çalışılmış Motif

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 50

5- Atma işi yapmak

Desen üzerinde atma işi yapılacak yere tırtıllar ile istenilen sıklıkta verev şekilde işleme yapılır. Oluşan verev sıraları dikey kesecek şekilde atma işlemi yapılır. Oluşan kafes şeklinde ki yüzeyin kesişen noktaları 0.4 cm uzunluğundaki tırtilla dik gelecek şekilde tutturulur.

Şekil 5.3.7 Atma İşİ Çalışma Aşaması

Kaynak: Yozgat, Ankara: 82

Şekil 5.3.8 19. Yüzyıl Sonu Bindallı Üzerinde Desen Detayı

Kaynak: Bursa, Keles Bahar Yıldız 19.08.2011

6- Tırtıla sap işi yapmak

Tırtıllar 5-6mm uzunluğunda kesilir. Desen çizgisinin başlangıcından biz batırılır ve iğne yüzeye çıkarılır ve iğneye tırtıl geçirilir. Desen çizgisi üzerinde tırtılın boyu kadar ara bırakarak biz batırılır ve iğne terse geçirilir. Desen çizgisi üzerinde bir önceki tırtılın uzunluğunun ortasına rastlayan noktadan biz batırılır, iğne üste çıkarılır. İğneye tekrar bir parça tırtıl geçirilerek, tırtılın boyu kadar ara bırakarak biz batırılır ve iğne terse geçirilir. Bu işlemler tekrarlanarak sap işi sürdürülür (Karakaş, 2006: 50).

Şekil 5.3.9 Tırtıla Sap İş Yapım Aşaması

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 57

7- Pul dikmek

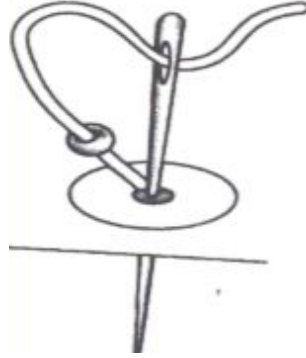
Desene hareket vermek amacıyla kullanılan süsleme tekniğidir. Pul dikme işlemi birkaç yöntemle yapılabilmektedir. Desende süslemek istediğiniz yerden iğne kumaş yüzüne çıkartılıp, iğneye pul geçirilir. Pulun sağ tarafından kumaşa batırılması ve sol tarafından yüzüne çıkılıp pulun ortasına batırılmasıyla pul dikme işlemi gerçekleşir.

Şekil 5.3.10 Bindallı Üzerinde Pul İşlenmiş Detay

Kaynak: Bursa, Keles, Küçük Ovacık Köyü. 19.08.2011. Bahar Yıldız

Pullar tırtıl veya boncuk yardımıyla da dikilmektedir. İğneye geçirilen pula boncuk geçirilip pulun ortasına batırılmasıyla boncukla pul işlenmektedir.

Şekil 5.3.11 Boncuk İle Pul İşleme Aşaması

Kaynak: Karakaş, 2006: 51

8- İnci, boncuk vb. dikmek

İğnenin kumaş yüzüne çıkartılıp, iğneye bir boncuk geçirilmesi ve boncuk boyu kadar sağa batılması ile iğnenin ilk çıkış yerinden bir boncuk boyu soldan çıkılarak yapılır.

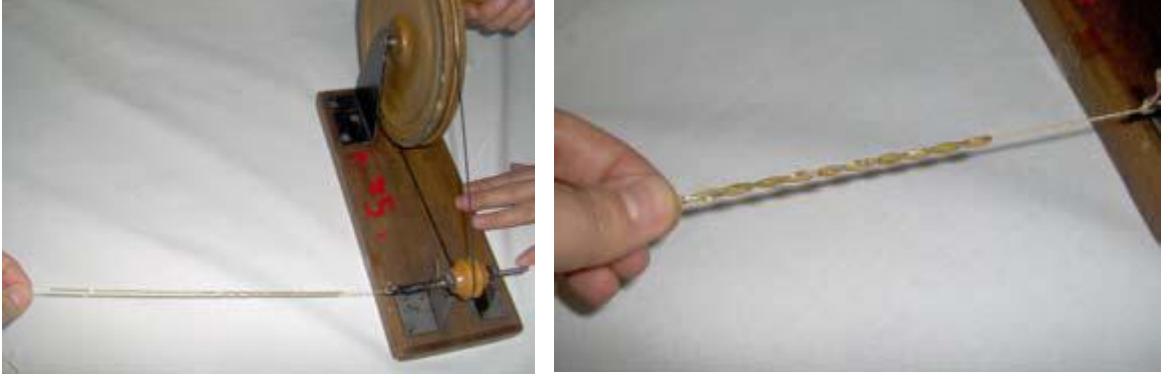

Şekil 5.3.12 İnci İşlenmiş Motif

Kaynak: Yozgat, 2008: 78

9- Tırtılla kordon bükme

Tırtılla kordon bükme işlemi, ipliğin çevresine tırtılların çıkık yardımıyla bükülmesi ile oluşmaktadır.

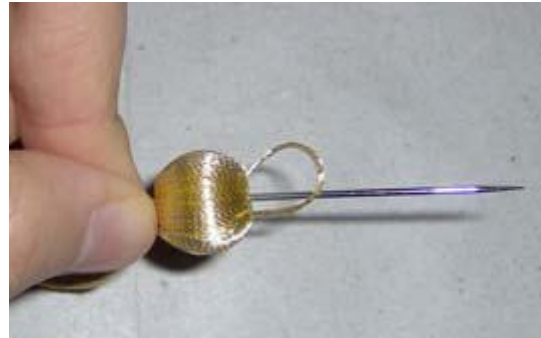
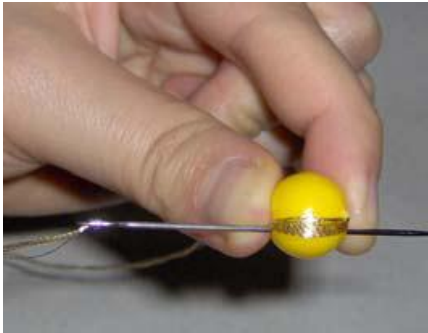

Şekil 5.3.13 Tırtılla Kordon Bükme İşlemi

Kaynak: Yozgat, Ankara: 81

10- Top boncuk sarmak

“Simi 80 -90 cm uzunluğunda sekiz kat olacak şekilde kesiniz. Simi katlama noktasındaki ucundan iğneye geçirin tekrar iğneyi simin içinden geçirerek simi iğneye oturtunuz. Simin ucunu düğümleyiniz. İğneyi top boncuğun içinden ve simin düğümünden geçiriniz. Düğüm boncuğun içinde kalacak şekilde simi oturtunuz. İçten dışa olarak boncuğun etrafını simler yan yana gelecek şekilde tamamen kapatarak sarınız. İğneyi boncuğun içindeki simlerden birkaç kere geçirerek sağlamlaştırınız ve simin fazlasını kesiniz” (Yozgat, 2008: 79).

Şekil 5.3.14 Boncuklu Süsleme Örneği

Kaynak: Yozgat, 2008: 79

Şekil 5.3.15 Boncuklu Süsleme Örneği

Kaynak: Yozgat, 2008: 79

Şekil 5.3.16 Boncuklu Süsleme Örneği

Kaynak: MEGEP, Elde Maraş İşi, 2008: 69

5.4. Dival İşi İşlem Basamağı

İşlem	DESEN HAZIRLAMAK	İşlem No: 1
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ Parşömen kağıdı ⇒ Kurşun kalem ⇒ Silgi
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1- Parşömen kâğıdını ürün kalıbında kesiniz.</p> <p>2- Çeşitli kaynaklarından yararlanılarak oluşturulacak desenin ilk araştırmalarını yumuşak kalemle çiziniz.</p> <p>3- Deseni dival işleme tekniğine uygun olarak birbiriyle bağlantılı olacak şekilde, çok büyük veya çok küçük motiflere yer vermeden, desen kalıbındaki yerine çiziniz.</p> <p>4- Desenin son halini çok net bir şekilde sert kalemle parşömen kâğıdına çiziniz</p> <p>Not: Desen yumuşak kalemle çizilirse beyaz kartona yapıştırılırken sabun ve makatla dağılabilir.</p>		

Tablo 5.4.1 Desen Hazırlamak

Kaynak: Yozgat, 2008: 40

İşlem	ÇİRİŞ HAZIRLAMAK	İşlem No: 2
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Çiriş ⇒ Su ⇒ Seyrek dokulu elek ⇒ Kap</p>	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1- Çirişi eleyiniz.</p> <p>2- Kaba yeteri kadar su koyunuz.</p> <p>3- Çirişi azar azar suya ilave ederek karıştırınız (Şekil - a).</p> <p>4- İçinde hiç pürüz kalmayacak şekilde parmaklarınızla eziniz.</p> <p>5- Baş ve işaret parmakları arasında çiriş Uzayacak kıvamda hazırlanır. (Şekil - b).</p> <p>Not: Kurumuş çiriş tekrar sulandırılmaz. Sulandırılarak kullanılmayacağından dolayı sırasıyla önce desen kartonu, işleme kartonu sonra kabartma kartonu hazırlanır.</p>	<div style="text-align: center;"> <p>a</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>b</p> </div>	

Tablo 5.4.2 Çiriş Hazırlamak

Kaynak: Yozgat, 2008: 41

İşlem	DESENİ BEYAZ KARTONA YAPIŞTIRMAK	İşlem No: 3
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Beyaz karton ⇒ Parşömen kağıdına çizilmiş desen ⇒ Hazırlanmış çiriş ⇒ Kuru beyaz sabun ⇒ Makat ⇒ Kağıt makası</p>	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1- Deseni etrafından 2-3 cm pay bırakarak kesiniz.</p> <p>2- Beyaz kartonu kesilen parşömen kağıdı büyüklüğünde kesiniz.</p> <p>3- Beyaz kartona sağ elin işaret parmağıyla çirişi ince bir tabaka halinde aynı yönde sürünüz (Şekil -a).</p> <p>4-Parşömen kağıdını beyaz kartona sürülmüş çirişin üzerine yerleştiriniz.</p> <p>5- Desenin ortasından kenarlara doğru beyaz Sabun sürerek parşömen kağıdını beyaz kartona yapıştırınız.</p> <p>6- Makat yardımıyla hava boşluklarını alınız (Şekil- b).</p> <p>Not: Parşömen kağıdının iyi cins olması ve yapıştırma işlemi sırasında çabuk hareket edilerek kağıdın yırtılmaması sağlanmalıdır.</p>	<div style="text-align: center;"> <p>a</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>b</p> </div>	

Tablo 5.4.3 Deseni Beyaz Kartona Yapıştırmak
Kaynak: Yozgat, 2008: 42-43

İşlem	İŞLEME KARTONU HAZIRLAMAK	İşlem No: 4
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Sarı karton ⇒ Graft kağıdı ⇒ Hazırlanmış çiriş ⇒ Kuru beyaz sabun ⇒ Makat ⇒ Kağıt makası ⇒ Temizlik bezi</p>	
	<p style="text-align: center;">İŞLEM BASAMAKLARI</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1- Sarı kartonu ve çimento kağıdını aynı büyüklükte kesiniz. 2- Çirişi işleme kartonuna sürülecek kıvama getiriniz. 3- Sarı kartonun üzerine sol kenardan sağ kenara doğru çirişi işaret parmağınızla aynı yönde sürünüz (Şekil-a) 4- Graft kağıdının parlak yüzü üstte kalacak şekilde çirişin üzerine koyunuz. 5- Beyaz sabunu sürerek çimento kağıdını net bir şekilde yapıştırınız (Şekil b). 6-Buruşan yerleri hemen kaldırarak, sabunla tekrar yapıştırınız. 7-Makatla hava boşluklarını sürerek gideriniz. 8-Kağıtta buruşukluk olmamasına ve yırtılmamasına dikkat ediniz. 9- Kartonun tersini çeviriniz. 10- Düzgün ve çok ince bir kat çiriş sürerek kurumaya bırakınız (Şekil c). 	<div style="text-align: center;"> <p>a</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>b</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>c</p> </div>	

Tablo 5.4.4 İşleme Kartonu Hazırlamak

Kaynak: Yozgat, 2008: 44

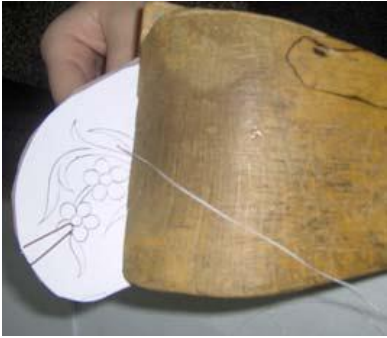
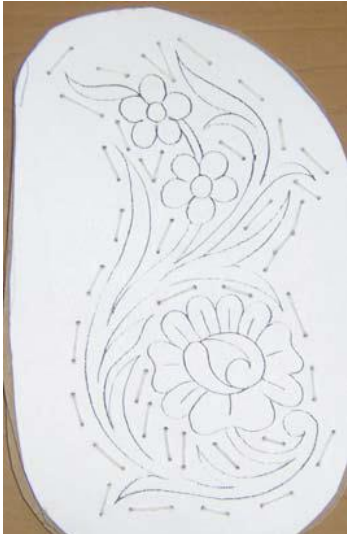
İşlem	KABARTMA KARTONU HAZIRLAMAK	İşlem No: 5
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Sarı karton ⇒ Hazırlanmış çiriş ⇒ Kuru beyaz sabun ⇒ Makat ⇒ Kağıt makası ⇒ Temizlik bezi</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1- Bir tabaka sarı kartonu dörde bölünüz. 2- Kartonun birinci katına çiriş sürünüz. 3- Yalnız makat kullanarak 2. Kartonu yapıştırınız. (Ara katlara sabun sürülmez) (Şekil-a) 4- 2. kartonun üzerine tekrar çiriş sürünüz. (Şekil-b) 5- 3. kartonu makat yardımıyla yapıştırınız ve üzerine tekrar çiriş sürünüz. 6- 4. kartonu makat ve sabun yardımıyla yapıştırınız. 7- Hazırlanan kartonun tamamı ağırlık altında kalacak şekilde kurumaya bırakınız.</p>		 <p>a</p> <p>b</p>

Tablo 5.4.5 Kabartma Kartonunu Hazırlamak
Kaynak: Yozgat, 2008: 45

İşlem	BALMUMLU İPLİK HAZIRLAMAK	İşlem No: 6
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Balmumu ⇒ Üç kat dikiş ipliği ⇒ Patiska veya sünger	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1- Üç kat dikiş ipliğini 1 metre boyunda olacak şekilde kesiniz.</p> <p>2- İpliği bir ucundan sol elinizle tutarken balmumunu sağ elinizle ipliğin bir ucundan diğer ucuna üç kere sürünüz. (Şekil-a,b)</p> <p>3- İpliği kullanmadan önce patiska veya Sünger parçası ile balmumunun fazlasını siliniz.</p> <p>Not: Zaman kazanmak için iki veya üç kişi beraber iplik mumlayabilir. Bu işlem sırasında; üç adet makaradan gelen ipliğe bir kişi balmumunu sürer ikinci kişi boş bir makaraya mumlanan ipliği sarabilir. Böylelikle mumlu iplik hazırlamak için fazla vakit kaybı olmaz.</p>	 <p>a</p> <p>b</p>	

Tablo 5.4.6 Balmumu İplik Hazırlamak

Kaynak: Yozgat, 2008: 46

İşlem	DESENİ İŞLEME KARTONUNA TEYELLEMEK	İşlem No: 7
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Cülde ⇒ Biz ⇒ Küçük, büyük makas ⇒ Dikiş iğnesi ⇒ Mumlu iplik ⇒ Beyaz kartona yapışmış desen ⇒ İşleme kartonu	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Desen kağıdı büyüklüğünde iki adet işleme kartonu kesiniz.</p> <p>2-Çirişli kısımları altta kalacak şekilde iki kat işleme kartonunun üzerine desen kağıdını yerleştiriniz.</p> <p>3- Üç kat kartonu ataçla tutturarak cüldenin ağzına sıkıştırınız.</p> <p>4-Mumlanmış ve silinmiş ipliği iğneye geçirip düğümleyiniz.</p> <p>5-Desenin 0.5 cm etrafından teyelleiniz. (teyelin boyu 7mm yi geçmemelidir.)</p> <p>6-İplik bitiminde 2 -3 teyel geri dönerek sağlamlaştırınız.</p> <p>Not: Simetrik desenlerde, özellikle giysi desenlerinde kartonun çimento kağıdı yapışmış yüzleri üst üste getirilir. Karşılıklı desenlerin aynı olması için bu uygulama yapılır.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p> <p style="text-align: center;">b</p>	

Tablo 5.4.7 Deseni İşleme Kartonuna Teyallemek

Kaynak: Yozgat, 2008: 47

İşlem	DESENİ OYMAK	İşlem No: 8
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Teyellenmiş desen ⇒ Möhlüke(Bıçak) ⇒ Gri karton ⇒ Bıçak sarmak için kumaş parçası ⇒ Biley taşı</p>	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Bir adet gri kartonu dörde bölünüz.</p> <p>2-Bıçağı uç kısmı açıkta kalacak şekilde kumaş parçasıyla sarınız.</p> <p>3-Bıçağın sapını elinizle iyice kavrayınız ve bez sarılı yerinden bıçağın uç kısmını işaret ve baş parmağınızla tutunuz.</p> <p>4-Teyellenmiş deseni gri kartonun üzerinde Bıçağın ucunu ileri doğru ittirerek oyunuz. (Şekil -a,b)</p> <p>5-Desen oyulurken ortadan başlanmalı kenarlarda bitirilmelidir.</p> <p>Not: Möhlükenin ucunun arada biley taşına sürerek keskinleştirebilirsiniz. Desenin üzerine kuru beyaz sabun sürerek möhlükenin daha rahat kaymasını sağlayabilirsiniz.</p>	<div style="text-align: center;"> <p>a</p> <p>b</p> </div>	

Tablo 5.4.8 Deseni Oymak

Kaynak: Yozgat, 2008: 48

İşlem	OYULMUŞ DESENİ KUMAŞA YAPIŞTIRMAK	İşlem No: 9
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Oyulmuş desen ⇒ Kumaş ⇒ Yapıştırıcı ⇒ Gri karton ⇒ Çekiç	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Kumaşı kullanım alanına göre kesip hazırlayınız.</p> <p>2-Küçük desenleri yerinden çıkararak kumaş üzerinde tespit ettiğiniz noktaya tersine az miktarda yapıştırıcı sürerek yapıştırmız. (Şekil-a-,b)</p> <p>3-Çekiçle vurarak sabitleyiniz.</p> <p>4-Büyük desenli oygularda teyelleri makasla keserek uygunun kalıbını çıkarınız..</p> <p>5-Desen kalıbını kumaş üzerine toplu iğne ile sabitleyiniz.</p> <p>6-Deseni parça parça yapıştırıcı sürerek kalıba yerleştiriniz ve çekiçle sabitleyiniz.</p> <p>7-Toplu iğneleri çıkarıp kalıbı kumaş üzerinden almız.</p> <p>8-Deseni kumaşın tersinden ütöleyiniz.</p> <p>Not: Çirişin tükürükle yapışma özelliğinden dolayı desenin tersinden yani çirişli yüzünden tükürük sürülerek yapıştırılır. Ancak yapıştırıcı kullanarak daha pratik bir yapıştırma sağlanmış olur.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p> <p style="text-align: center;">b</p>	

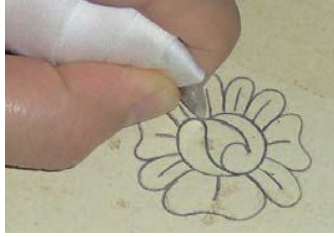

Tablo 5.4.9 Oyulmuş Deseni Kumaşa Yapıştırmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 49

İşlem	KUMAŞI KARTONA TEYELLETEREK GERMEK	İşlem No: 10
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Desen yapıştırılmış kumaş ⇒ Astarlık kumaş ⇒ Gri karton ⇒ Nakış ipliği ⇒ Dikiş iğnesi ⇒ Nakış makası	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Gri kartonu desen büyüklüğünde kesiniz.</p> <p>2-Astarı desen büyüklüğünde kesiniz.</p> <p>3-Kumaşla karton arasına astar yerleştiriniz. (Şekil -27a)</p> <p>4-Desenin etrafından biz yardımıyla kumaşı gri kartona nakış ipliği ile teyellayiniz. (Şekil -27b,c)</p> <p>5-Kumaşın sarkan kısımlarını kırılmayacak şekilde kıvrarak kartona teyellayiniz.</p>	 <p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>	

Tablo 5.4.10 Kumaşı Kartona Teyelleyerek Germek

Kaynak: Yozgat, 2008: 50

İşlem	KABARTMA DESENİNİ YONTMAK	İşlem No: 11
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Hazırlanmış kabartma kartonu ⇒ Möhlüke ⇒ Gri karton ⇒ Parşömen kağıdı ⇒ Siyah karbon kağıdı ⇒ Kurşun kalem ⇒ Ütü ⇒ Sıfır numara zımpara kağıdı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Kabartma yapılacak deseni oyulmuş deseninin üzerinden parşömen kağıdına çiziniz.</p> <p>2-Çizdiğiniz deseni kabartma kartonuna karbon kağıdı aracılığı ile geçiriniz.</p> <p>3-Dört kat gri karton üzerinde deseni möhlüke ile oyunuz. (Şekil - a)</p> <p>4-Oyduğunuz kabartma desenini sıcak ütü ile ütöleyiniz.</p> <p>5-Kabartma desenini içten dışa doğru möhlükenin ucunu ve sırtını kullanarak yontunuz. (Şekil - b)</p> <p>6-Zımpara kağıdı ile zımparalayarak kabartma deseninin fazlalıklarını düzeltiniz ve desen üzerindeki yerine tersine sıvı yapıştırıcı sürerek yapıştırınız. (Şekil - c)</p>		 <p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>

Tablo 5.4.11 Kabartma Desenini Yontmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 51

İşlem	DÜZ SARMA YAPMAK	İşlem No: 12
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı	
	İŞLEM BASAMAKLARI	
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işleme kumaşını cüldeğin ağzına yerleştiriniz.</p> <p>2-Makaraları cağa diziniz ve cağdan cüldeye sim akışının düzgün gelmesini sağlayacak şekilde cağı masaya yerleştiriniz.</p> <p>3-Mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz.</p> <p>4-Bizi sağ ele üste gelecek şekilde iğneyi sol ele alta gelecek şekilde tutunuz.</p> <p>5-Simin uçlarını birleştiriniz ve cüldeğin ağzının kenarına sıkıştırınız.</p> <p>6-Başlama noktasına 1cm uzaklıkta desenin sol kenarına bizi kumaşa dik olarak batırınız ve alttan iğneyi battığınız noktada bizle buluşturunuz. (Şekil-a)</p>	<div style="text-align: center;"> <p style="text-align: center;">a</p> </div>	

Tablo 5.4.12 Düz Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 52

İşlem	DÜZ SARMA YAPMAK	İşlem No: 12
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Cülde ⇒ Çağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>7-İğneyi üste çıkarınız ve simi iğnenin arasına alarak aynı noktaya tekrar batınız (Bizle iğne sağ elde duracaktır).</p> <p>8-İlk düğüm olduğu için simin oluşan halkadan kaçmaması için mumlu ipliği yavaşça çekerek simi yerine oturtunuz. (Şekil - b)</p> <p>9-Simi çok çekmeyiniz astarla karton arasına gizleyiniz.</p> <p>10-Başlama noktasına geliniz, bizi desenin sol kenarına batınız ve mumlu ipliği kumaşın yüzüne çıkarınız.</p> <p>11-Simi iğnenin arasına alarak tekrar aynı noktaya batınız ve mumlu ipliği aşağı doğru çekerek oturtunuz.</p> <p>12-Bizinizi battığınız noktanın tam karşısına gelecek şekilde desenin sağ kenarına batırınız ve iğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız. (Şekil - c)</p>	 <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>	

Tablo 5.4.13 Düz Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 53

İşlem	DÜZ SARMA YAPMAK	İşlem No: 12
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>13-Simi iğnenin arasına alınız.</p> <p>14-Üstte simi sağ elinizin baş parmağıyla düzeltirken avucunuzla tutarak yerleştiriniz ve altta mumlu ipliği sol elinizin işaret parmağına dolayarak çekiniz.</p> <p>15-Bizinizi desenin sol kenarına bir önceki sarmanın 1mm aşağı noktasına batırınız ve iğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.</p> <p>16-Simi iğnenin arasına alınız</p> <p>17-Üstte simi sağ elinizin orta parmağıyla kendinize doğru yatırarak düzeltirken, avucunuzla tutarak yerleştiriniz ve altta mumlu ipliği sol elinizin işaret parmağına dolayarak çekiniz.</p> <p>18-Deseni bu şekilde sararak bitiriniz. (Şekil - d)</p> <p>19-Simi 5-6 cm uzunluğunda kesip kumaşın tersine çekiniz ve mumlu iplikle düğüm yaparak fazlalığını kesiniz. (Şekil - e)</p>		 <p>d</p> <p>e</p>

Tablo 5.4.14 Düz Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 54

İşlem	YARMALI SARMA YAPMAK	İşlem No: 13
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işleme kumaşını cüldeğin ağzına yerleştiriniz.</p> <p>2-Makaraları cağa diziniz ve cağdan cüldeye sim akışının düzgün gelmesini sağlayacak şekilde cağı masaya yerleştiriniz.</p> <p>3-Mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz.</p> <p>4-Bizi sağ ele üste gelecek şekilde iğneyi sol ele alta gelecek şekilde tutunuz.</p> <p>5-Simin uçlarını birleştiriniz ve cüldeğin ağzının kenarına sıkıştırınız.</p> <p>6-Yarmalı bölüme gelinceye kadar sarma yapınız.</p> <p>7-Yarmalı bölüme gelince bizi soldan sağa doğru yarmanın ortasına batarak alt ipliği üste çıkarınız ve simi alt ipliğin arasına alarak yerine oturtunuz. (Şekil - a)</p>		 <p>a</p>

Tablo 5.4.15 Yarmalı Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 55

İşlem	YARMALI SARMA YAPMAK	İşlem No: 13
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>	
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>8-Bizinizi ortadan sağa doğru desenin Kenarına batınız alt ipliği üste çıkarınız ve simi alt ipliğin arasına alarak yerine oturtunuz.</p> <p>9-İşlemeye bu şekilde devam ederek yarmalı yaprağın yarısını işleyiniz.</p> <p>10-Yarmaya başladığınız noktaya simi atlayarak geliniz ve yaprağın diğer yarısını tamamlayınız. (Şekil -b)</p> <p>11-İşleme tamamlanınca simi 5-6 cm uzunluğunda kesip kumaşın tersine çekiniz ve mumlu iplikle düğüm yaparak fazlalığını kesiniz. (Şekil - c)</p>	 <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>	

Tablo 5.4.16 Yarmalı Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 56

İşlem	DELİKLİ SARMA YAPMAK	İşlem No: 14
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işi cülde'nin ağzına yerleştiriniz. 2-Makaraları cağa diziniz ve cağı cülde'nin yanına sim rahat gelecek şekilde yerleştiriniz. 3-Simin uçlarını birleştiriniz ve mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz. 4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız. 5-Simin uçlarını birleştiriniz ve cülde'nin ağzının kenarına sıkıştırınız 6-Siminizi tutturunuz ve mineyi dıştan içe doğru olacak şekilde sarmaya başlayınız. (Şekil - a) 7-İç tarafa daha sık dışa daha seyrek batışlarla işlemeye devam ediniz. 8-Yaprağın ortasına gelince bizi kartona delik açarak batınız ve iğneyi yaprağın ortasından kumaşın yüzüne çıkarınız. 9-Simi iğnenin arasına alarak aynı noktaya tekrar batınız ve mumlu ipliği aşağı çekerek simi oturtunuz. (Şekil - b)</p>		 <p>a</p> <p>b</p>

Tablo 5.4.17 Delikli Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 57

İşlem	DELİKLİ SARMA YAPMAK	İşlem No: 14
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Çağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>10-Bizinizi yaprağın kenarına batınız ve iğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.</p> <p>11-Simi iğnenin arasına alarak aynı noktaya tekrar batınız ve mumlu ipliği aşağı çekerek simi oturtunuz.</p> <p>12-Bizinizi tekrar yaprağın ortasında oluşan deliğe batırınız ve iğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.</p> <p>13-Simi iğnenin arasına alarak aynı noktaya tekrar batınız ve mumlu ipliği aşağı çekerek simi oturtunuz.</p> <p>14-Yaprağın büyüklüğüne göre deliğe batış sayısını arttırınız.</p> <p>15-Bizinizi yaprağın iç noktasına batırınız ve mine yaprağını sararak tamamlayınız.</p> <p>16-Diğer yapraklarda da aynı işlemleri tekrarlayarak mineyi bitiriniz.(Şekil - c,d)</p> <p>Not: Büyük mineli desenlerde delik sayısı üçe çıkarılarak işleme yapılır.</p>		 <p>c</p> <p>d</p>

Tablo 5.4.18 Delikli Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 58

İşlem	BALIKSIRTI YAPMAK	İşlem No: 15
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Cülde ⇒ Çağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işi cüldenin ağzına yerleştiriniz.</p> <p>2-Makaraları çağa diziniz ve çağı cüldenin yanına sim rahat gelecek şekilde yerleştiriniz.</p> <p>3-Simin uçlarını birleştiriniz ve mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz.</p> <p>4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız.</p> <p>5-Simin uçlarını birleştiriniz ve cüldenin ağzının kenarına sıkıştırınız</p> <p>6-Siminizi tutturunuz ve bizinizi desenin alt noktasından kenarına batırınız.</p> <p>7-Balıksırtı yapılacak olan deseni şekline göre ortasından istenilen mesafeye kadar kopmayacak şekilde möhlüke ile yarınız.</p> <p>8-Desenin şekline göre alt kenar noktasından siminizi tutturarak işlemeye başlayınız. (Şekil - a)</p>	 <p style="text-align: center;">a</p>	

Tablo 5.4.19 Balıksırtı Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 59

İşlem	BALIKSIRTI YAPMAK	İşlem No: 15
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ Cülde ⇒ Çağ ⇒ Biz ⇒ Üç makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>9-Simi desenin şekline göre verev olacak şekilde işleyiniz.</p> <p>10-İşlemeyi tek yönlü yaparak uç noktaya kadar geliniz.</p> <p>11-Uç noktasında iç tarafa daha sık, dış tarafa daha seyrek batarak dönüşü sağlayınız.</p> <p>12-Diğer tarafı aksi yönde verev sarma işleyerek balıksırtını tamamlayınız. (Şekil – b,c)</p>		 <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>

Tablo 5.4.20 Balıksırtı Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 60

İşlem	KABARTMA SARMA YAPMAK	İşlem No: 16
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Desenin kabartmasız bölümlerini işleyiniz.</p> <p>2-Yontulmuş ve zımparalanmış kabartma desenini tersine sıvı yapıştırıcı sürerek işlenecek bölüme yapıştırınız. (Şekil -a)</p> <p>3-Desenin şekline göre dört kat simle düz sarma veya tek yönlü balıksırtı olacak şekilde işleyiniz. (Şekil - b,c)</p> <p>Not: Desenin kabartmalı bölümleri işleme sırasında cüldenin ağzında kalınlık yapmaması için en son işlenir.</p>		 <p style="text-align: center;">a</p> <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>

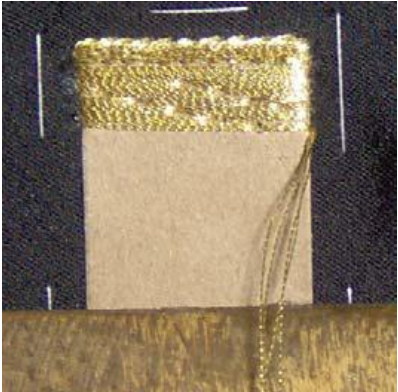
Tablo 5.4.21 Kabartma Sarma Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 61

İşlem	DÜZ PESENT YAPMAK	İşlem No: 17
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işi cüldenin ağzına yerleştiriniz. 2-Makaraları cağa diziniz ve cağı cüldenin yanına sim rahat gelecek şekilde yerleştiriniz. 3-Simin uçlarını birleştiriniz ve mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz. 4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız. 5-Simin uçlarını birleştiriniz ve cüldenin ağzının kenarına sıkıştırınız. 6-Düz pesent yapılacak yeri sarma yönünde istenilen sıklıkta çiziniz. (Örnekte anlatılan beş çizgi olarak çizilmiştir.) 7-Başlangıç noktasından ilk pesent yerinem kadar verev sarma yapınız. (Şekil - a) 8-Sağdan sola doğru simi desenin başlangıç noktasından bitiş noktasına doğru atınız.</p>		 <p style="text-align: center;">a</p>

Tablo 5.4.22 Düz Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 62

İşlem	DÜZ PESENT YAPMAK	İşlem No: 15
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>	
	<p style="text-align: center;">İŞLEM BASAMAKLARI</p>	
<p>9-Bizinizi ikinci çizgi üzerindeki noktaya batırıp siminizi oturtunuz.</p> <p>10-Bizinizi desenin sağ dış noktasına batırıp siminizi oturtunuz.</p> <p>11-Bizinizi birinci çizgi üzerindeki noktaya batırınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>12-Bizinizi desenin sol dış noktasına batırınız ve siminizi oturtunuz.(Şekil - b)</p> <p>13-Bizinizi çizgi üzerindeki beşinci noktaya batırınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>14-Bizinizi tekrar desenin sağ dış noktasına batınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>15-Bizinizi dördüncü noktaya batınız ve siminizi oturtunuz.(Şekil - c)</p>	 <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>	

Tablo 5.4.23 Düz Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 63

İşlem	DÜZ PESENT YAPMAK	İşlem No: 17
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>16-Bizinizi desenin sol dış noktasına batırınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>17-Bizinizi üçüncü noktaya batınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>18-Bizinizi tekrar desenin sağ dış noktasına batınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>19-Bizinizi ikinci noktaya batınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>20-Bizinizi desenin sol dış noktasına batırınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>21-Bizinizi birinci noktaya batınız ve siminizi oturtunuz.</p> <p>22-Sağdan sola doğru simi desenin başlangıç noktasından bitiş noktasına doğru atınız.</p> <p>23-İşlem 13'den takip ederek işlemeye devam ediniz.</p> <p>24-Desenin son sırasını başlangıçta yaptığımız gibi verev sarma ile bitiriniz. (Şekil - 34d,e)</p> <p>Not: Düz pesent işlerken simin yönü mutlaka düz olmalı asla kaydırılmamalıdır.</p>		 <p style="text-align: center;">d</p> <p style="text-align: center;">e</p>

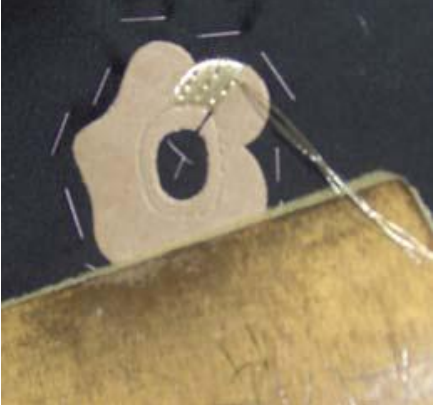
Tablo 5.4.24 Düz Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 64

İşlem	VEREV PESENT YAPMAK	İşlem No: 18
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Soldan sağa yukarıdan aşağı gelecek şekilde işi cüldenin ağzına yerleştiriniz.</p> <p>2-Makaraları cağa diziniz ve cağı cüldenin yanına sim rahat gelecek şekilde yerleştiriniz.</p> <p>3-Simin uçlarını birleştiriniz ve mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz.</p> <p>4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız.</p> <p>5-Simin uçlarını birleştiriniz, cüldenin ağzının kenarına sıkıştırınız ve simi başlama noktasının 1cm uzağına tutturunuz.</p> <p>6-Desenin en ince bölümünün dış noktasından bizinizi batınız ve simi oturtunuz.</p> <p>7-Bizinizi dış noktanın tam karşısına gelen iç noktaya batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>8-Bizinizi tekrar dış noktaya batınız ve simi oturtunuz. (Şekil - a)</p> <p>9-Dış noktadan desenin şekline göre 2 veya 3 mm desen üzerinden iç noktaya bizinizi batırınız ve simi oturtunuz.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p>	

Tablo 5.4.25 Verev Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 65

İşlem	VEREV PESENT YAPMAK	İşlem No: 18
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>	
	<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>	
<p>10-Bizinizi tekrar iç noktaya batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>11-İç noktadan bir önceki sırada oluşan deliğin 2 veya 3 mm aşağısına yeni bir noktaya bizinizi batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>12-Battığınız noktanın tam karşısına gelen dış hattaki noktaya bizinizi batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>13-Bizinizi tekrar en son oluşturduğunuz deliğe batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>14-Bizinizi simler yan yana gelecek şekilde ayarladığınız mesafedeki dış noktaya batırınız ve simi oturtunuz. (Şekil - b)</p>	<div style="text-align: center;"> <p style="text-align: center;">b</p> </div>	

Tablo 5.4.26 Verev Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 66

İşlem	VEREV PESENT YAPMAK	İşlem No: 18
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı</p>	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>15-İç noktadan bir önceki sırada oluşan deliğin 2 veya 3 mm aşağısına yeni bir noktaya bizinizi batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>16-Bizinizi iç kısımda simler yan yana gelecek şekilde ayarladığımız mesafedeki iç noktaya batırınız ve simi oturtunuz.</p> <p>17-İç noktadan simi dış noktaya düz atacak şekilde bizinizi dış noktaya batınız.</p> <p>18-11. işlemden itibaren takip ederek işlemleri tekrarlayınız ve işlemeyi bitiriniz. (Şekil - c)</p> <p>Not: Desenin şekline göre delik sayısını arttırarak veya azaltarak işlemeye devam ediniz. Verve pesent işlerken simler delikleri kapatmayacak mesafede yan yana gelecek şekilde işlenmelidir.</p>	 <p style="text-align: center;">c</p>	

Tablo 5.4.27 Verve Pesent Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 67

İşlem	HASIR İĞNE YAPMAK	İşlem No: 19
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Cetvel ⇒ İşleme kumaşı</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Desende hasır iğne yapacağımız yüzeye istenilen sıklıkta cetvel yardımı ile eşit paralel çizgiler çiziniz.</p> <p>2-Makaraları cağa diziniz ve cağı cülde yanına sim rahat gelecek şekilde yerleştiriniz.</p> <p>3-Simin uçlarını birleştiriniz ve mumlu ipliği iğneye takarak ucunu düğümleyiniz.</p> <p>4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız.</p> <p>5-Simi tutturunuz ve başlama noktasına bizi batırınız.</p> <p>6-Başlama noktasından paralel çizgileri bir atlayarak möhlüke ile 3veya 4 mm yarınız.</p> <p>7-Başlangıç noktasından başlayarak yardığınız noktalara batarak simi istenilen kalınlığa gelene kadar işleyiniz. (Şekil - a)</p> <p>8-Möhlüke ile bir önceki yardığınız çizgileri değil yarmadığınız çizgileri 3veya 4 mm yarınız. (Şekil - b)</p> <p>9-Bu sırada yardığınız noktalara batarak işlemeye devam ediniz. (Şekil - c)</p> <p>10. 7. işlemde hasır iğneyi tamamlayınız.</p>		 <p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>

Tablo 5.4.28 Hasır İğne Yapmak

Kaynak: Yozgat, 2008: 68

İşlem	APLİKE	İşlem No: 20
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı,aplike kumaşı</p>	
	İŞLEM BASAMAKLARI	
<p>1- Aplike tekniğine uygun olarak hazırlayıp oyduğunuz deseni öncelikle aplikelik kumaş üzerine yapıştırınız.</p> <p>2-Kumaşın fazlalıklarını sivri uçlu ve keskin bir nakış makasıyla oyulmuş desenin etrafından kesiniz.</p> <p>3-Desenin tersine aplikelik kumaşı kirletmeyecek şekilde yapıştırıcı sürünüz ve fon kumaşının üzerinde tesbit ettiğiniz noktaya deseni yapıştırınız. (Şekil - a)</p> <p>4-İşleme kumaşı ile gri kartonun arasına astar yerleştiriniz ve kumaşı kartona teyelleiniz.</p> <p>5-İşi cülde nin ağzına yerleştiriniz ve istenilen teknikle işlemeye başlayınız. (Şekil – b,c)</p> <p>Not: Aplikelik kumaşı oyulmuş desene yapıştırırken, aplikelik kumaş ve fon kumaşının en ve boy ipliği üst üste gelecek şekilde yerleştirilerek yapıştırılmalıdır.</p>	 <p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>	

Tablo 5.4.29 Aplike

Kaynak: Yozgat, 2008: 69

İşlem	TAÇ ÇALIŞMASI	İşlem No: 21
	KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Cülde ⇒ Cağ ⇒ Biz ⇒ Dört makara sim ⇒ Mumlu iplik ⇒ Küçük makas ⇒ İşleme kumaşı
İŞLEM BASAMAKLARI		
	<p>1-Kenar desenini kumaşa yapıştırınız ve gri kartona teyelleiniz.</p> <p>2-Kumaşı kartona gerdikten sonra taç çalışması yapılacak olan kenardaki kumaşı ve kartonu desenin dibinden kesiniz. (Şekil - a)</p> <p>3-İşi cüldeğin ağzına sıkıştırınız .</p> <p>4-Bizi sağ ele üste iğneyi sol ele alta alınız.</p> <p>5-Simin uçlarını birleştiriniz, cüldeğin ağzının kenarına sıkıştırınız ve simi başlama noktasının 1cm uzağına tutturunuz.</p> <p>6-Bizi kumaşın olduğu yere normal batırınız.</p> <p>7-Kesilmiş olan bölüme ise biz batırmayınız, düğümü boşlukta alt iplikle üst ipliği birbirine dolayarak oluşturunuz ve desenin 2 veya 3 mm tersinden içine gizleyiniz.</p> <p>Not: Bu çalışmaya alternatif olarak desen tül vb. ince kumaşlar üzerine yapıştırılıp işleme bittikten sonra dikkatlice dibinden kesilerek kenar temizliği yapılabilir.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p> <p style="text-align: center;">b</p>

Tablo 5.4.30 Taç Çalışması

Kaynak: Yozgat, 2008: 69

İşlem	GRI KARTONU TEMİZLEMEK	İşlem No:22
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ İşlemesi ve süslemesi bitmiş iş ⇒ Makas
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Bitmiş işin tersinden teyellerini keserek temizleyiniz.</p> <p>2-İşin tersinden bizin ucuyla desenin etrafından giderek gri kartonu desenden ayırınız.</p> <p>3-Sol elle işe bastırırken sağ elle desenin etrafındaki gri kartonu yırtarak temizleyiniz. Desenin içini çökmemesi için çok fazla temizlemeyiniz. (Şekil – a,b)</p> <p>4-İşleme sırasında alta koyduğunuz astarı 0,5 cm den kesiniz. (Şekil - c)</p>		 <p>a</p> <p>b</p> <p>c</p>

Tablo 5.4.31 Gri Kartonlu Temizlemek

Kaynak: Yozgat, 2008: 70

İşlem	TİNERLE TEMİZLEMEK	İşlem No: 23
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ İşlemesi ve süslemesi bitmiş iş ⇒ Küçük bir patiska parçası ⇒ Tiner	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Patiskaya batırılmış tineri kumaşın görünmeyen bir yerinde tampon yaparak sürünüz.</p> <p>2-Eğer tiner kumaşa zarar vermiyorsa yapıştırıcı lekesi olmuş bölgeye azar azar tampon yaparak lekeyi çıkarınız ve kurumasını bekleyiniz. (Şekil - a)</p>	 <p style="text-align: center;">a</p>	

Tablo 5.4.32 Tinerle Temizlemek

Kaynak: Yozgat, 2008: 71

İşlem	ÜTÜ İLE BALMUMUNUN FAZLALIĞINI ALMAK	İşlem No: 24
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Ütü ⇒ Ütü masası ⇒ Mulaj kağıdı ⇒ Beyaz havlu ⇒ Beyaz patiska örtü	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Ütü masası üzerine önce beyaz havluyu sonra beyaz örtüyü iki yada dört kat olacak şekilde seriniz.</p> <p>2-İşi tersinden hazırlanan örtünün üzerine seriniz.</p> <p>3-Desenin üzerine mulaj kağıdı koyarak sıcak ütü ile buhar vermeden ütüleyerek alt ipliği üzerindeki balmumunun fazlasının mulaj kağıdına geçmesini sağlayınız. (Şekil - a)</p> <p>4-Balmumunu aldıktan sonra kumaşın cinsine göre ister buharlı ister buharsız düz boy ipliği yönünde ütüleyiniz.</p> <p>5-Desenin üzerini kapatacak kadar ipek tela keserek tersinden ütüleyerek telayı yapıştırınız. (Şekil - c)</p> <p>Not: Bu işlem balmumunun zamanla işlenmiş kumaşa kusmasına engel olmak için yapılır.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p> <p style="text-align: center;">b</p>	

Tablo 5.4.33 Ütü ile Balmumunun Fazlalığını Almak

Kaynak: Yozgat, 2008: 72

İşlem	KÖŞE YAPARAK KENAR TEMİZLEME	İşlem No: 25
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER		⇒ İşlemesi ve süslemesi bitmiş iş ⇒ Ütü ve ütü malzemeleri ⇒ Küçük makas ⇒ Cetvel, mezur ⇒ Dikiş iğnesi, toplu iğne ⇒ Nakış makarası
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Planlanan kenar genişliğinin iki katı ölçü alıp kenardan içeriye doğru işaretleyiniz.</p> <p>2-Kumaşın köşesini verev olarak katlayınız, iki kenarın alınan işaretlerinin üst üste gelmesine dikkat ediniz.</p> <p>3- Katladığınız yeri tırnağınızla iz yapınız.</p> <p>4- Kenardan işaretlenmiş çizgilerin kesiştiği noktayı belirleyiniz.</p> <p>5-Belirlediğiniz noktayı, baskı yerini belirleyen işaret teyelin üzerine gelecek şekilde katlayınız.</p> <p>6-Kat yerine ütü yapınız.</p> <p>7-Oluşan üçgeni kaldırınız.</p> <p>8-Meydana gelen kat izini kat izini teyelleştiriniz.</p> <p>9-Teyelin üzerine makine dikişi yapınız. (Şekil -a).</p>		 <p style="text-align: center;">a</p>

Tablo 5.4.34 Köşe Yaparak Kenar Temizleme

Kaynak: Yozgat, 2008: 73

İşlem	KÖŞE YAPARAK KENAR TEMİZLEME	İşlem No: 25
<p>KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>		<p>⇒ İşlemesi ve süslemesi bitmiş iş ⇒ Ütü ve ütü malzemeleri ⇒ Küçük makas ⇒ Cetvel, mezur ⇒ Dikiş iğnesi, toplu iğne ⇒ Nakış makarası</p>
<p>İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>10-Daha önce yapmış olduğunuz teyeli kalınlık yapmaması için sökünüz. 11-Makine dikişi yapılmış köşeyi dıştan 0,5cm dikiş payı vererek kesiniz. 12-Payın kumaş köşesindeki uç noktayı 2-3 mm içeriye girerek küçük bir üçgen halinde keserek çıtlatınız. (Şekil - b) 13-Dikiş paylarının tırnak yardımı ile ikiye ayırınız (Şekil - c).</p>		 <p style="text-align: center;">b</p> <p style="text-align: center;">c</p>

Tablo 5.4.35 Köşe Yapararak Kenar Temizleme

Kaynak: Yozgat, 2008: 74

İşlem	BİTMİŞ İŞİN ASTARLANMASI	İşlem No: 26
<p style="text-align: center;">KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER</p>	<p>⇒ Astarlık kumaş ⇒ Ütü ve ütü malzemeleri ⇒ Küçük makas ⇒ Cetvel, mezur ⇒ Dikiş iğnesi, toplu iğne ⇒ Nakış makarası</p>	
<p style="text-align: center;">İŞLEM BASAMAKLARI</p>		
<p>1-Astarlık kumaşı keserken bitmiş işin katlama payından 1 cm daha fazla pay vererek kesiniz.</p> <p>2-Kesilen astarlık kumaşın ütüsünü yapınız.</p> <p>3-Kenar köşesi çalışılmış örtünün ölçülerinden içe kıvrıma paylarını işaretleyiniz. (Şekil - a)</p> <p>4-İşaret aldığımız yerlerden örtünün 0,5cm içerisinden ara baskısı ile örtüyü ve astarlık kumaşı birbirine tutturunuz. (Şekil - b)</p> <p>5-Astarlama işiniz bittiğinde işinizi ütöleyiniz.</p>	<div style="text-align: center;"> <p>a</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>b</p> </div>	

Tablo 5.4.36 Bitmiş İşin Astarlanması

Kaynak: Yozgat, 2008: 75

İşlem	BİTMİŞ İŞİN ASTARLANIP ŞERİT AKSESUARLA SÜSLENMESİ	İşlem No: 27
KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	⇒ Astar yapılmış parça ⇒ Ütü ve ütü malzemeleri ⇒ Küçük makas ⇒ Hazır şerit aksesuar (sutaşı,dantel vs.) ⇒ Dikiş iğnesi, toplu iğne ⇒ Nakış makarası	
İŞLEM BASAMAKLARI		
<p>1-Astarlanmış parçanın kenarına sutaşını teyelleiniz.</p> <p>2-Teyelleme işi bittikten sonra makine ile hazır şerit aksesuarın kenarından düz makine dikişi ile dikişiniz. (Şekil - a)</p> <p>3-Aksesuar ile kenarları temizlenen ürünü ütüleyiniz.</p>	 <p style="text-align: center;">a</p>	

Tablo 5.4.36 Bitmiş İşin Astarlanıp Şerit Aksesuarla Süslenmesi

Kaynak: Yozgat, 2008: 76

6. BİNDALLI DESEN ÖZELLİKLERİ

Maraş işinde desenler doğadan stilize edilerek tekniğine uygun olarak işlenmektedir. Desenlerde genellikle çiçek, yaprak ve dallardan oluşan kompozisyonlar kullanılmıştır.

Desenlerin birbirlerinden bağımsız olmaması ve desen içinde kopukluklara az yer verilmektedir. Kıvrımlı dallar, kabartmalı çiçekler, tuğralar ve diğer yazılı desenlerle bezemeler oluşturulur.

16. yüzyılın ilk işleme örneklerinde karanfil, gül, enginar ve lale motifleri boyutları bakımından diğer motiflerden daha büyük olarak işlenmiş, çiçeklerle birlikte yapraklar da kompozisyonda büyük rol oynamıştır. 17. yüzyılda meydana gelen kompozisyonlarda çiçek sapsarı motiflere denge sağlayan ince kıvrımlar meydana getirmiştir.

18. yüzyıldan itibaren motiflerin uygulanış özellikleri değişmiştir. Avrupa'dan gelen bir akımın etkisiyle, çiçek kompozisyonlarında motifler daha yoğun olarak kullanılmıştır. İrili ufaklı çiçeklerin yan yana, dal ve yapraklarıyla sıkı sıkıya sarılmış olduğu ve bunların arasında bir kökeni bulunmayan biçimlerin de yer aldığı ilk bakışta göze çarpmaktadır.

Çiçeklerden gül, karanfil, lale, sümbül, şeftali çiçeği ile çeşitli bahar çiçekleri, narçiçeği, yasemin, haşhaş, ıtır yaprağı, çınar yaprağı gibi çiçeklerden esinlenilerek desenler oluşturulmuştur.

Soyut konuların arasında yıldız, altıgen, madalyon, geometrik biçimler ve ok gibi geometrik biçimlerde kullanılmıştır. Bunlar arasında oklar damga niteliği taşımaktadır. Orhun alfabesinde 'Ku, ko' karşılığı (↓) (↑) işaretinin kullanılması ve II. Murat'tan sonrada paralara da ok şeklinde işaretin basılması sembollerin kullanıldığı ihtimalini güçlendirmektedir²¹.

²¹ BARIŞTA, H. Barışta, Türk İşleme Sanat Tarihi. Ankara, 1984; s.23.

18. yüzyılda önceki yüzyıllarda olduğu gibi bitkisel bezemeler, nesneli, geometrik ve yazılı bezemelerin bir arada sunulduğu karma konular arasında Avrupa etkilerine de işlemlerde de görülmüştür. Bunlar arasında fiyonklarla bağlanmış çiçek buketleri, vazo ve saksılardan çıkan çiçek demetleri, kıvrık dallar, rozet şeklinde iri güller, girlandlar (çelenk), püsküller, asma dalları ve üzüm salkımları gibi motifler sayılabilir. Ayrıca bordür biçiminde yapılan düzenlemelerin arttığı görülmektedir. Batı'dan gelen işleme kataloglarının değişimde etkili olduğunu düşünülmektedir.

Motiflerin iç ve dış konturlarının detaylarla vurgulanmaya başlamasıyla işlemlerde ışık gölge oyunları oluşmaya başlamıştır. Maraş işi ile işlenen bindallıların bazı örneklerinde çiçek motiflerinin etrafında veya iç kısımlarında tırtilla sarma işi yapıldığı ve motiflere boyut kazandırıldığı görülmektedir.

19. yüzyılda somut, soyut, karma konular seçilmiştir. Somut konular arasında; mine, orkide, sarmaşık gülü, leylak, başak, asma yaprağı, defneyaprağı gibi bitkisel bezeme türleri ile önceden kullanılan gül dalı, selvi gibi motifleri unutmamışlardır.

Motiflerin renklendirilmesi 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında başlamaktadır. Bindallılarda altın ve gümüş sırmalarla yapılan işlemlerin arasında renkli ipek iplerle yapılan sarma ve süslemelerdeki değişikliklere bu yüzyıllarda rastlanmaktadır.

RÜNIK TÜRK ALFABESİ

ORHUN I, II	ORH III	YENİSEY	ORHUN I, II	ORH III	YENİSEY
☐ başta			9 y		P (p)
∟ a, e		1 X (X=e)	3 y		(E _{xxxvii})
┌ i, l		k	┐ n		┐
└ o, u	}) n		
∩ ö, ü	N	N	∩ n		∩ ∩
∩ ^k			∩ ^m		
∩ ^k (i-dan evvel ve sonra gelir)		(D _{xxxvii})	∩ ^r		∩ ∩
∩ ^k (ü-dan evvel ve sonra gelir)		↑	∩ ^r		
∩ ^k g		∩ ^k ∩ ^k ∩ ^k ∩ ^k	∩ ^l		∩
∩ ^k k	∩	∩ ∩	∩ ^l		
∩ ^k (ü-dan evvel ve sonra gelir)		B	∩ ^f		∩
∩ ^k ğ		∩ ∩ ∩	∩ ^{if}		
∩ ^k t	∩ ∩	∩	∩ ^s		
∩ ^k h ^t		∩	∩ ^s		
∩ ^k a		∩ ∩ (∩ ∩)	∩ ^f	∩	∩ ∩ ∩ ∩ ∩ ∩ ∩
∩ ^k d			∩ ^{sf}		
∩ ^k p			∩ ^z	∩	∩ ∩ ∩ ∩ ∩
∩ ^k b		∩ ∩ ∩ ∩	∩ nd	∩	∩
∩ ^k b	∩	∩ ∩	∩ ^{nc}		∩ ∩
∩ ^k y		∩ ∩	∩ ^{ld}		

H. N. Orkun - Türk yazıtları-2

Şekil 6.1 Runik Türk Alfabesi Sembol ve Anlamları

Kaynak: KIRZIOĞLU, 1994: 37

‘Bursa yöresi şehir ve ova köyleri bindallı entarileri kullanırken, dağ köylerinde kadife üzerine dival işi ile işlenmiş üçetek entariler gelin kıyafeti olarak kullanılmıştır. Bunlarda işlemler çoğunlukla gümüş renkli sim ve tırtıllarla serpmе dallar şeklinde işlenmiş, bazılarında aralara çeşitli renkteki ipliklerle; sap işi olarak Kayı Boyu işareti olan üçlü çatal motifleri serpiştirilmiştir (Bursa Kent Müzesi, s.48) (Bkz. Şekil 6.2.s.96).

Üç eteğin üzerine giyilen cepkenlerde yaka, ön ve arka eteği dolaşan yaprak motifi işlemlerde yaprakların içi çoğunlukla renkli saten kumaşlarla applike edilmiştir. Arka bedeni ise aynı motiflerden oluşan kompozisyon kaplamaktadır.

Şekil 6.2 Kadife Üzeri Dival İşi İle İşlenmiş, Üzerinde Geometrik Sembol ve İşaretlerle Süslenmiş Bindallı.

Kaynak: Bursa, Keles, Küçükovacık Köyü. 19.08.2011. Bahar YILDIZ.

Kütahya yöresinde çoğunlukla şalvar ve cepken şeklinde olan bindallı kıyafetler işlemlerine göre ‘çapraz’, ‘tefebaşı’, ‘eğrimli’, ‘dizi bağı’, ‘pullu’, ‘dallı’, ‘çatkılı’ gibi isimler almıştır.

“**TEFEBAŞI:** Kütahya düğün giysilerinin en ağır ve en değerlisidir. Evvelce İran'dan gelen el tezgahı dokuması ipek gibi yumuşak yün kumaş üzerine altın suyuna batırılmış gümüş sırma ile el ve gergef işi ile işlenirdi. Şimdilerde canfes ve ince yünlü kumaş üzerine ipek sarı, beyaz bükme, kesme yassı teller ile işlenerek pullarla ve tırtıllarla zenginleştirilmiş ağır kumaştır. Tefebaşı takımı iki türdür.

1-Tefe başı uzun entari al gömlek üstüne fermene,

2-Tefe başı şalvar, al gömlek üstüne fermene'dir.

Genellikle kırmızı veya camgöbeği mavi renkte kumaş kullanılır. Sırma ipek iplikle işlenir. Aralarına ipek çiçekler ve dallar yapılır. Serape işlemeli tefe başı, haren denilen tarzda işlenir. İşlemler verev oluşturarak simetrikler. Kenar bölümlerinde sırmalı kaytan veya ipekten yassı oyalar bulunur. Tefe başı fermenesi ağır ve ihtişamlıdır, kumaşta renk olarak mor ve al tercih edilir. İşlemesi dökme sırma denilen sırma hiç kesilmeden bütün fermenede dolaşması ile yapılır. Tefe başı entari, uzun önü açık, iki yan dize kadar yırtmaçlı, kol kapakları geniş ve el üzerine kadar uzamaktadır. Çintiyani, entari şalvardır. İçe al gömlek giyinir. Gelin başıyla birlikte giyildiğinde gelin giysisi olur, Tefe başını başı daneli ve üç etekli olarak kız yengesi, şalvar takımlı olarak erkek tarafı yengesi giyer. Gelin Başı, konik külah şeklinde bir karton başlık tel kırma işli taç krebi ile kaplanır. Başlığın görülebilecek ön kısmı elmaslarla süslenir. Dikdörtgen biçiminde kırmızı renkte krep kumaştan bir örtü konik fesin tepesinde büzülerek diğer ucu bel altına kadar uzatılır. Duvağın tüm kenarlarında sarı tel kırma işi vardır, iki yandan gelin teli sarkar. Kıyafetin içine önü ve kol ağzları tel kırma işi al gömlek giyilir. Dizi altın elmas kolye, kütem inci, elmas yüzükler giyimi tamamlar. Bele gümüş kemer takılır²²(Bkz. Şekil 5.3.74, s.98).

²² <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html> 14.10.2012

Şekil 6.3 Tefebaşı Bindallı (sol taraf) ve Tefebaşı Şalvar (sağ taraf) Üzerine Fermene (işlemeli yelek- cepken)

Kaynak: <http://www.hayatnotu.com/kutahya-kadin-kiyafetleri-kutahyanin-yoresel-kadin-giysilerikutahya-yoresi-kadin-giyimi.html> 14.10.2012

PULLU: Kütahya düğün giysileri içerisinde ikinci derecede ve Tefebaşından sonra gelen en değerli gelin ve yenge giysisidir. Pullu mantın veya canfes kumaş üzerine ipek ve sırma ile işlenmiş yolaklı biçimde üçetek ve şalvarlı olmak üzere iki çeşidi vardır. İşleme şekline göre de aynalı pullu, süpürgeli pullu vardır. Aynalı Pullu, canfes kumaş üzerine gümüş sırma ile işlenir. Sırma tek sıra olmayıp üç dört sıra halinde gergefte tespit edilmiş kumaş üzerine uyumlu kıvrımlar ile dal ve çiçek oluşturacak şekilde ipele kumaşa tutturulur. Dal ile çiçeklerin başlangıç noktalarında camgöbeği veya gök mavisi oval canfes kumaş applike edilir. Gömeçlerin etrafındaki sırma dal ve çiçekler diğer gömeçten çıkan dallara kadar uzanarak, birbirine değmeden sonlandırılır²³.

Şekil 6.4 Eskişehir ve Kütahya Yörelerinde Görülen Aynalı-Pullu Motiflerle İşlenmiş Şalvar. Koyu kırmızı ipekli kumaş üzerine sırma ile atkı iğnesi tekniğinde işlenmiştir.

Kaynak: Görünür, 2010: 153

²³ <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html> 14.10.2012

Düğünlerde erkek tarafı yengeleri giyerler. Süpürgeli Pullu, aynalı pulludaki dal ve çiçeklerden daha geniş, süpürgeye benzer ve elips olmayan gömeçler işlenir Uç kısımlarına pul, tırtıl işlenir. Gelin ve kız yengelerinin elbisesidir²⁴.

Şekil 6.5 Eskişehir ve Kütahya Çevresinde Görülen, Süpürgeli-Pullu Motiflerle İşlenmiş Şalvar. Kırmızı canfes üzerine pul ve simle atkı iğnesi tekniğinde işlenmiş dikdörtgen torba kesimli şalvar.

Kaynak: Görünür, 2010: 155

²⁴ <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html> 14.10.2012

DİZİBAĞLI: Çok sevilen, halk tarafından çok tutulan ve en eski giysilerinden biridir. Kadife, mantin, çuha kumaş üzerine işlenir. Çuha kumaşta erguvan, siyah ve mavi, kadifede fes rengi tercih edilir. Şalvarı çok uzun olmayıp bele sokulmaz. Belden itibaren yanlardan sırma kordonların ikiye bükülerek tutturma tarzında işlenen bordürler her iki diz üzerine gelerek yanlara doğru ahenkli bir motifle açılım gösterir. Paçaların kenarına sim kaytan süslenmektedir. İçe giyilen gömleğin kol uçları, fermenenin işlemesi göğüsten başlayarak yan ve sırtına dolaştıktan sonra omuz başlarından kol üstüne dökülür, kol uç kısımları içe doğru girintilidir. Diğer fermenelerden farklıdır. Giysi çok genç gelinler ve kızlar kına ve çeyiz altı törenlerinde giyerler. Küçük kızlar kınada, el yakma töreninde giyilir.

ÇATKILI: Giysi şalvar ve fermeneden oluşur. İpekli veya kadife kumaş üzerine kol, yaka ve paçaları bordürlü, birbirini çapraz kesen ve araları çiçek demeti olan sim sarma dival işlenmektedir. Kumaş olarak siyah, mor, lacivert renkler tercih edilir. İçine al gömlek giyilir. Bu giysi yengeler ve düğün evinin akrabaları tarafından giyilir²⁵.

Şekil 6.6 19. yüzyıl sonu. Çatkılı İşleme Detay

Siyah kadife üzerine sırma dival tekniği işlemeli, işlemesinden ötürü çatkılı adı verilen Kütahya yöresine özgü şalvar ve cepken.

Kaynak: Görünür, 2010: 113

²⁵ <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html>. 14.10.2012

EĞRİMLİ: Siyah, lacivert veya mor kadife üzerine kıvrımlı dallarla işlendiği için bu adı almıştır. Şalvarın yan ve ön ortaları boydan boya kıvrımlı dallar, diz hizası ise açılan çiçek motifleriyle kaplıdır. Bu motifler sim sırma dival tekniği ile işlenmiştir. Üste yine kıvrımlı dalların 45 derecelik açı ile eğik ve sık yerleştirilmesiyle işlenen sarka giyilir. İçine kırmızı ipekli kumaş üzerine yaka, ön ve kol ağzları tel kırma işli al gömlek giyilir. Başa ise kıyafetle uyumlu iğne oyalı dane örtülür²⁶.

Şekil 6.7 19. yüzyıl sonu. Kütahya Yöresine Özgü Eğrimli Şalvar ve Cepken

Siyah kadife üzerine sarı ve beyaz sırma ile dival tekniği işlemeli, işlemeden ötürü 'eğrimli' adı verilen Kütahya yöresine özgü şalvar ve cepken.

Kaynak: Görünür, 2010: 117

²⁶ <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html> 14.10.2012

DALLI: Kütahya düğün giysilerinin en hafif türlerindedirler. Hareli, atlas, mantın, kadife kumaşlar üzerine işlenir. Mor, lacivert, siyah koyu yeşil renkler tercih edilir. Paçanın etrafına sim kaytan geçirilir, hemen üstünde ince sim dalların arasından yukarı doğru düzenlenmiş çiçek demeti, sağda ve solda büyük sırma dallar, şalvarın bütününde aralıklı küçük dallar serpiştirilmesiyle yapılır. Her dal ayrıdır. Dallar birbiriyle bağlantısız, biriyle uyum içindedir. Dallar yaklaşık on santimetre kadardır. Dallı takım; şalvar ve fermeneden oluşur. Şalvar ve fermene işleme, birbirini tamamlayıcı durumda ve aynı dallar işlidir. Şalvarın içine al gömlek giyilir. Takı olarak dizi altın, külte inci, elmas takılır. Düğünlerde kıyafet değiştirilmektedir. Gelin yengelerinin ikinci kıyafeti olarak giyildiği gibi gelinin arkasından baklava götürenler tarafından da giyilir²⁷.

²⁷ <http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html> 14.10.2012

7. BİNDALLILARIN GÜNÜMÜZ MODASINA UYARLANMASI

7.1 KUMAŞ VE DESEN ÖZELLİKLERİ

İpek kadife ve atlastan yapılan bindallılar günümüzde yerini daha düşük kalitelere üretilen kumaşlara bırakmıştır. Bunlar; show saten, kadife (pamuk-polyester karışımı) ve monaray gibi kumaşlardan dikilmektedir.

Şekil 7.1.1 Günümüzde Dikilen Bindallı Çeşitleri

Kaynak: <http://www.bindalli.org/index.php?ref=29>

Osmanlı'da gelinlik olarak ve evlendikten sonra özel günlerde, düğün ve kına gecelerinde giyilen bindallılar günümüzde sadece kına gecelerinde giyilmektedir.

Yaşam kalitelerinin değişmesi ve hızla değişen teknoloji ile kumaş kalitelerinde ve işleme özelliklerinde önemli değişiklikler söz konusudur. Bindallı üretimleri sanayileşmeyle orijinal değerlerini kaybetmesine rağmen kına gecelerinin vazgeçilmez bir parçası olmaya devam etmektedir. Üretici firmalar her bütçeye hitap edebilecek fiyat politikası ile üretim yapmaktadır. Önceleri el emeği göz nuru olan, her biri birbirinden farklı emek ile işlenen nakışların kalitesine rastlamak imkansız denebilecek kadar az iken şimdi belirli adetlerde üretim yapıldığı için aynı modelden sınırsız sayıda üretim mümkündür.

Altın ve gümüş sırmalar yerini floş, polyester veya pamuk polyester karışımı ve simli ipliklerle yapılan işlemlere bırakmıştır.

Şekil 7.1.2 Günümüzde Dikilen Bindallı Detay.

Kadife Üzerine Lase Nakış Tekniği İle İşlenmiş, Plastik Pul-Payet ve Kum Boncuklarla Süslenmiş Bindallı.

Kaynak: Kemeraltı Çarşısı, İzmir. 25.04.2012

Günümüzde kullanılan renkler bordo, lacivert, mor, yeşil, gri olmasına rağmen tüketici taleplerinde bordonun çoğunlukla talep edildiği görülmektedir.

Desenler daha sade, sadece yaka çevresi, ön kenar ve kol ağzında yer verilmiştir. İşleme özelliği orijinallerinden gittikçe uzaklaşmış, suzine, lase ve sim sarma gibi nakış teknikleriyle işlenmektedir. Süslemelerde plastik boncuk, elde dikme beyoğlu taşları, janjanlı pul-payetler kullanılmıştır.

Şekil 7.1.3 Kadife Üzerine Lase Nakış Tekniği İle İşlenmiş, Plastik Pul-Payet ve Kum Boncuklarla Süslenmiş Bindallı.

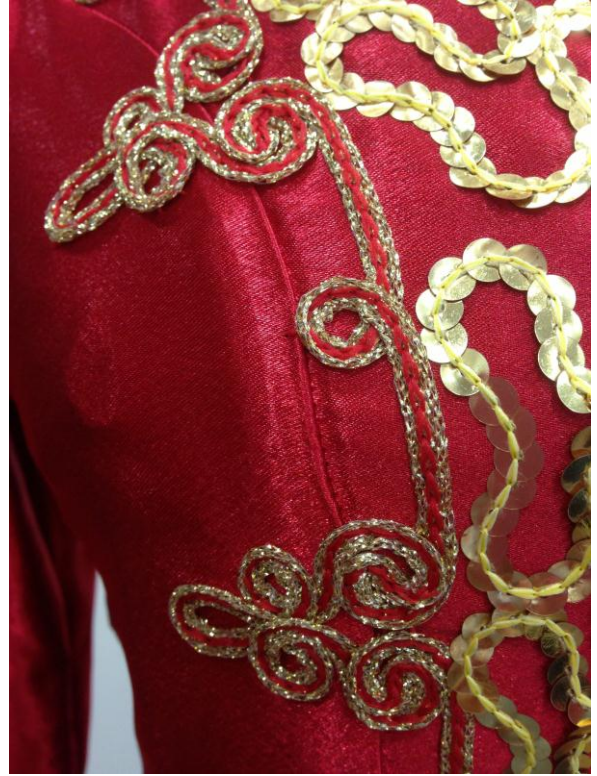
Kaynak: Kemeraltı Çarşısı, İzmir. 25.04.2012

Şekil 7.1.4 Monaray Üzerine Suzine İşlemeli Bindallı

Kaynak: <http://www.bindalli.org/index.php?ref=29>

Osmanlının bir parçası olan Balkanlar, günümüzde ortak Türk kültürü özelliklerini barındırmaktadır. Bu sebepten dolayı günümüzde Balkan bindallıları incelenmiştir. Balkan bindallıları da günümüzde kullanım ve dikim özellikleri yönünden değişikliklere uğramıştır. Elde kordon tutturma tekniği ile yoğun desenlerle işlenen Balkan bindallıları daha sadeleşmiştir. Günümüzde otomatik makinelerde işlenen kordena ve lase teknikleri kullanılmaktadır.

Şekil 7.1.5 Günümüz Kına Gecelerinde Giyilen Bindallı Ön ve Nakış Detay
Bordo Likrasız Saten Üzeri Lase Nakış İle İşlenmiş ve Payetlerle Süslenmiştir.
Kaynak: Bahar Yıldız 15.07.2012

Balkan düğünlerinde giyilen bindallılar;

Şekil 7.1.6 Günümüz Balkan Düğününde Giyilen Balkan Bindallıları (ortadaki)

Kaynak: Emine Hanım Fotoğraf Arşivinden 21.07.2012

Şekil 7.1.7 Günümüz Balkan Bindallı Kadife üzerine Suzine ve Kordene ile İşlenmiş Bindallı.

Kaynak: Emine Hanım Fotoğraf Arşivinden 21.07.2012

Şekil 7.1.8 Günümüz Balkan Bindallı Kadife Üzerine Suzine ve Kordene ile İşlenmiş Bindallı.

Kaynak: Emine Hanım Fotoğraf Arşivinden 21.07.2012

7.2. BİNDALLILARIN GÜNÜMÜZ MODASINDA KULLANIMLARI

Günümüzde halk eğitim merkezlerinde, olgunlaşma enstitülerinde bindallı işleme özellikleri üzerine eğitimler verilmektedir.

Sabancı Olgunlaşma Enstitüsünde bu yıl işlenen bir bindallının kabartma çiçekleri sarı pullarla otomatik nakış makinesinde işlenmiştir. Yaka ve kol ağzına şifon volanlar dikilmiştir.

Şekil 7.2.1 Günümüzde Dikilen Bindallı Çeşitleri (ön ve kol detay)

Kaynak: Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü. Bahar YILDIZ.

Bindallılar da kullanılan sarma nakış tekniğini ünlü modacı Dolce Gabbana'nın 2013 kış koleksiyonunda rastlamaktayız.

2013 kış koleksiyonunda Dolce- Gabana;

Şekil 7.2.2 Gabbana'nın Sarma İşi Tekniği İle İşlenmiş Elbise Modelleri.

Kaynak: <http://www.taistoisoisbeau.com/blog/2012/02/26/baroque-opulence-dolce-gabbana-fw-20122013-show-highlights/>

Şekil 7.2.3 Gabbana'nın 2013 Kış Koleksiyonunda Tırtıl ve Pullarla İşlenmiş Ayakkabı.

Kaynak: <http://www.taistoisoisbeau.com/blog/2012/02/26/baroque-opulence-dolce-gabbana-fw-20122013-show-highlights/>

Çalıştığım tekstil firmasında (Miss İstanbul) 2012- 2013 kış koleksiyonunda sarma nakışla işlenmiş poliviskon ve jakarlı dokuma üzerine farklı desen çalışmaları yapılmakta, bu ürünlerde yaka, bel detay ya da etek ucu- yaka detay gibi çalışmalar bulunmaktadır.

şekil 7.2.4 Tekstil Firmasında Poliviskon Kumaş Üzerine, Sarma İşleme Tekniği İle İşlenmiş Elbise.

Kaynak: Miss İstanbul, 15.09.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.5 Tekstil Firmasında Jakarlı Dokuma Kumaş Üzerine Sarma Nakış Detay.

Kaynak: Missİstanbul, 15.09.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.6 Tekstil Firmasında Jakarlı Dokuma Kumaş Üzerine Sarma Nakış Detay.

Kaynak: Missİstanbul, 15.09.2012 Bahar YILDIZ

19. ve 20. yüzyıl bindallıları desen yoğunluğu bakımından zengin bir arşive sahiptir. Bu desenler günümüz modasına uygun kumaş ve modellerde kullanıldığında başarılı koleksiyonlar hazırlanmaktadır. Koleksiyon hazırlarken nakış dışında flok baskı tekniği de kullanılmaktadır.

Şekil 7.2.7 Günümüz Modasına Uygun Takma Yaka Çizimi

Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.8 Günümüz Modasına Uygun Takma Yaka Nakış İşleme ve Süsleme Çalışması

Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.9 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma, Aplike ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Çizimi

Kaynak: 18.10.2012 Bahar YILDIZ

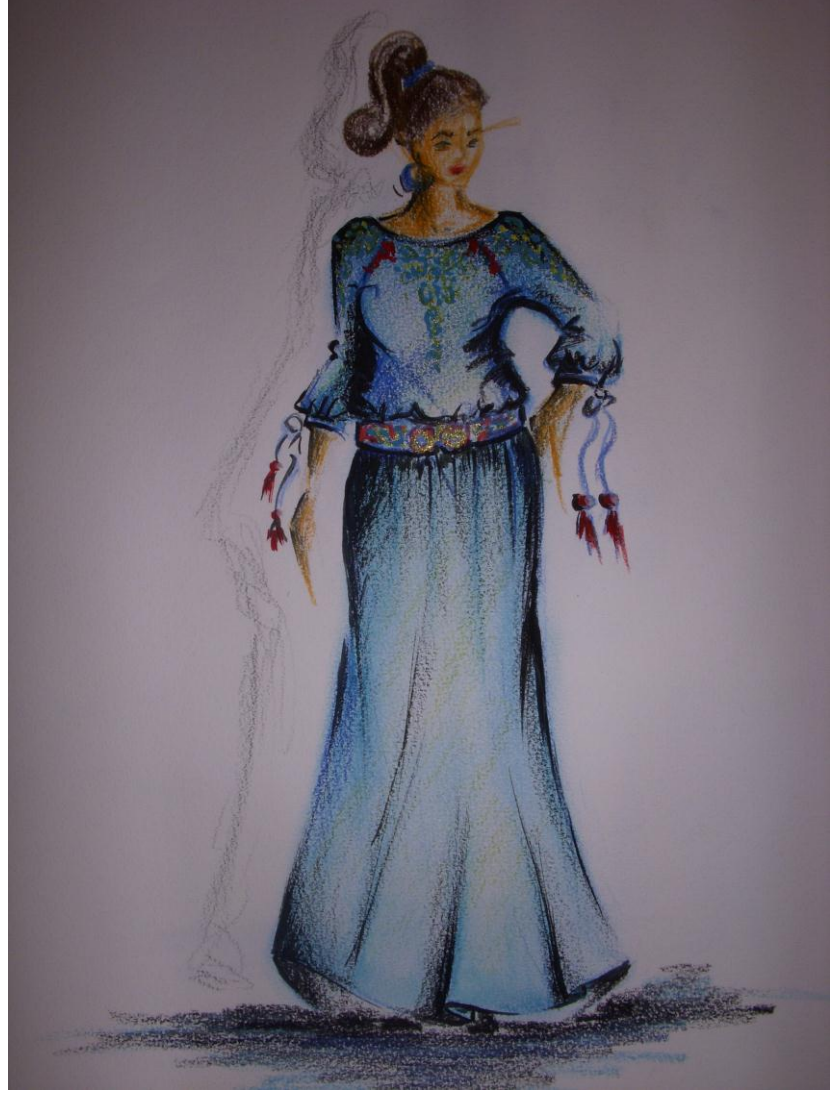

Şekil 7.2.10 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma, Aplike ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Ön, Arka ve Yan Detaylar

Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.11 Günümüz Modasına Uygun Ceket Üzeri Sarma ve Tırtıllarla İşlenmiş Ceket Çizimi
Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.12 Günümüz Modasına Uygun Elbise Ön Yaka ve Kollarda Sarma ve Tırtıllarla İşlenmiş Elbise Çizimi

Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

Şekil 7.2.13 Denim Üzerine Sırma İşleme ve Tırtıllarla İşlenmiş Pantolon Çizimi

Kaynak: 15.10.2012 Bahar YILDIZ

SONUÇ

Araştırma kapsamında incelenen ürünlerin; çeşitleri, yapılış tarihleri, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan araç-gereç, renk, teknik, ürünlerin işlemelerinde kullanılan motif, ürünlerin işleme ve kenar sularında kullanılan kompozisyonları incelenmiştir.

Araştırma kapsamında Maraş işinde uygulanan işlemlerin ve işlerin bulunduğu öğretim analiz tablosu hazırlanmıştır.

Bindallıların günümüzde işleme ve kullanılan malzemelerindeki kaliteleri incelenmiş, bu incelemede ticari yapılan ürünlerin kalitelerinde ucuz maliyet esas alınmıştır. Bu doğrultuda geçmiş dönem giysilerindeki iplik, kumaş kaliteleri ve işleme teknikleri değişikliklere uğramıştır.

İncelenen ürünlerdeki desen yoğunlukları günümüzde yerini daha sade işlemlere bırakmıştır. Gümüş pul-payetler yerini plastik janjanlı pul-payetlere bırakmıştır.

Yapılan koleksiyon çalışmalarında bindallılarda kullanılan işleme tekniği ve çiçek motiflerini günümüz kumaşlarında flok baskı ve çeşitli sarma teknikleri uygulanmıştır. Kullanım alanlarını genişletmeyi, bu unutulmaya yüz tutmuş geleneksel ve çok değerli giysileri güncel teknik ve malzemelerle çağdaş bir yorumla günümüz modasındaki yerini alması için gerekli tasarımlar ve uygulamalar yapıldı.

KATALOG

Şekil No: 1

Ürün özellikleri: 19. yy sonu. Üç Etek Bindalı Ön

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Gümüş sırma ile maraş işi işlenmiş bindalı, ön iki parça, arka tek parça ve yandan yırtmaçlıdır. Yuvarlak yakalı takma kolludur. Güller turkuaz atlas ile applike edilmiş ve gümüş pullarla süslenmiştir. Kenar temizlemede hazır şerit aksesuar kullanılmıştır.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

Selime Macar'a aittir.

Şekil No: 2

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Üç Etek Bindalı Arka

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Arka etek kısmında pamuklu renkli ipliklerle semboller işlenmiştir. Kol ağzı, yaka çevresi, etek ucu ön ve yırtmaç kenarları şerit aksesuar ile temizlenmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.
Selime Macar'a aittir.

Şekil No: 3

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu, Bindallı Detay

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Kadife üzerine gümüş sırma işlemeli bindallı. Yaka kenarı ve etek uçları kıvrık dal ve çiçeklerden oluşan su motifi çevrelemektedir. Bez ayağı dokuma ile içi astarlanmıştır (sol fotoğrafta). Gümüş pullarla süslenmiştir. Güllerin içi turkuaz renkli atlas kumaş ile applike edilmiş, kıvrımlı dallar ve stilize edilmiş fyonk motifi ile süslenmiştir (sağdaki fotoğraf).

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Bahar YILDIZ.

Selime Macar'a aittir.

Şekil No:4

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Bindallı Ön

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Gümüş sırma ile dival tekniğinde işlenmiştir. Yuvarlak yakalı, önu göğüs altına kadar açık takma kolludur. Etek aşağı doğru genişler. Yaka ve kol ağızlarına ince dantel dikilmiştir. Ön kısa arka uzundur. Ön ve arka etek ucundan yukarıda dantel şerit dilmiştir. Ön orta motif kıvrımlı dal ve çiçeklerle yoğun işlenmiş, etrafı kıvrımlı dal ve gülden oluşan demetler ile doldurulmuştur.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Küçükovacık Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

Hatice Dal'a aittir.

Şekil No: 5

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Bindallı Arka

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Arkanın işleme özelliği ön ile aynıdır. Ön yırtmaçta ki motifin bütünü tek motif olarak arkada işlenmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Küçükovacık Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.
Hatice Dal'a aittir.

Şekil No: 6

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Bindallı Detay

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Kolun üst kısmına üç adet serpmeye buket işlenmiştir. Kol ucunun çevresi kıvrımlı dallarla su motifi oluşturularak işlenmiştir (sol fotoğrafta). Ön ve arka etekucu uzunluk farkı soldaki fotoğrafta belli olmaktadır. Yakası yuvarlak ve göğüs altına kadar yırtmaçlı olan yaka çevresine dantel şerit dikilmiştir. Yaka çevresine kıvrımlı dallarla kısa su motifi işlenerek gümüş pullarla süslenmiştir. Ön yırtmaçın bitimine sekiz kollu motif işlenmiştir. Bu motif bindallının arkasında bütün olarak işlenmiştir. Bez ayağı dokuma ile astarlanmıştır.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Küçükovacık Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

Hatice Dal'a aittir.

Şekil No: 7

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Bindallı Ön

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Gümüş sırma ile dival işi işlenmiş bindallı, ön iki parça, arka tek parça ve yandan yırtmaçlıdır. Yuvarlak yakalı takma kollu ve kol ağzına manşet çalışılmıştır. Kol altında kuş parçası vardır. Yaka çevresi, ön orta, etek ucu, yırtmaç ve manşet kenarları simli şeritle süslenmiştir. Yaka ve yırtmaç kenarı kıvrımlı dal, çiçek su motifi ile işlenmiştir. Ön beden kıvrımlı dal, çiçek ve şal motifleriyle işlenmiştir. Motifler tırtıl ve pullarla zenginleştirilmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

Azime Mahir'e aittir.

Şekil No: 8

Ürün özellikleri: 19. yy sonu Üç Etek Bindallı Arka

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Kıvrımlı dal, çiçek ve şal motifleri simetrik işlenmiştir. Şalların içi tırtıl ve pulla süslenmiştir. Motiflerin etrafına tırtilla dallar ve aralarına pullar işlenmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.
Azime Mahir'e aittir.

Şekil No: 9

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu. Bindalı Desen Detayı

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Kıvrımlı dal, çiçek ve şal motifleri simetrik işlenmiştir. Şalların içi tırtıl ve pulla süslenmiştir. Motiflerin etrafına tırtılla dallar ve aralarına pullar işlenmiştir. Çiçek ve şal motiflerin içleri tırtıllarla atma işi yapılarak süslenmiştir. Boş kalan alanlara tırtıllardan yıldız uçlarına pullar işlenmiştir (sağ fotoğraf).

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Nuri Yıldırım.

Azime Mahir'e aittir.

Şekil No: 10

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı Kol Detay

Kumaş: Bordo kadife

İşleme özelliği: Manşet birit- düğme tekniği ile çalışılmıştır. Manşetin ortasında pili kaşe, yanlarına birer tane pili çalışılmıştır (sol fotoğraf). Manşete işleme yapılmış, manşet ucuna ve manşet yırtmacına simli şerit aksesuar dikilmiştir (sağ fotoğraf). Kol ve bütün beden bez ayağı dokuma kumaşla astarlanmıştır. Kolda bitkisel motiflerden oluşan buket motifleri büyük – küçük ve aralarına tırtıllarla dallar yapılarak pullarla süslenmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Keles, Kıranışıklar Köyü 19.08.2011. Bahar YILDIZ.

Azime Mahir'e aittir.

Şekil No: 11

Ürün özellikleri: Bindallı Ön

Kumaş: Mor kadife

İşleme özelliği: Altın sırma ile dival işi ile işlenmiş bindallı. Yuvarlak yakalı, ön açıklık göğüs altına kadardır. Takma kollu, etek ucuna doğru genişleyen (evaze) kalıp formuna sahiptir. Bez ayağı dokuma kumaş ile astarlanmıştır. İşlemede gümüş ve altın tırtıllar kullanılmıştır. Güllerin içi tırtılla sarma işi yapılarak süslenmiştir. Yaka açıklığı önden agraf ile kapanmaktadır. Koltuk altında kuş parçası vardır. Bindallının önü kısa arkası uzundur.

Çekim tarihi: Çebi tekstil, Osmanbey. 01.03.2012 Bahar YILDIZ.

Şekil No: 12

Ürün özellikleri: Bindallı Arka

Kumaş: Mor kadife

İşleme özelliği: Yaka çevresi ve kol ağzı ince su motifi ile süslenmiştir. Etek ucu su motifi yaka çevresi ve kol ağzında kullanılan motiften farklıdır. Arka bedende stilize edilmiş vazodan çıkan kıvrımlı dallar ile farklı çiçek motifleri yoğun bir şekilde işlenmiştir. Sırtta kıvrımlı dal ve yapraklardan oluşan, minik çiçek motifleri işlenmiştir. Küçük çiçeklerin ortası pul ile süslenmiştir.

Çekim tarihi: Çebi tekstil, Osmanbey. 01.03.2012 Bahar YILDIZ.

Şekil No: 13

Ürün özellikleri: Bindalı Çiçek Motif Detayı

Kumaş: Mor kadife

İşleme özelliği: Altın ve gümüş tırtilla çiçeğin içi verev olarak işlenmiştir. İç kısımda sap işiyle işleme yapıp uçlarına pullar dikilmiştir. Motifin çevresi ve iç kısımları tırtilla süslenmiştir. Çiçeğin yaprakları verev sargı ve zig-zag pesentle işlenmiştir.

Çekim tarihi: Çebi tekstil, Osmanbey. 01.03.2012 Bahar YILDIZ.

Şekil No: 14

Ürün özellikleri: Bindalı Ön

Kumaş: Lacivert kadife

İşleme özelliği: Altın sırma işlemeli, tırtıl ve pullarla işlenmiştir. Etek ucu bordüründe püskül motifleri vardır. Vazodan çıkan bitkisel motiflerle işlenmiştir.

Çekim tarihi: Çebi tekstil, Osmanbey. 01.03.2012 Bahar YILDIZ.

Şekil No: 15

Ürün özellikleri: Bindallı Yan

Kumaş: Lacivert kadife

İşleme özelliği: Altın sırma işlemeli bindallının önü kısa arkası uzundur.

Çekim tarihi: Çebi tekstil, Osmanbey. 01.03.2012 Bahar YILDIZ.

Şekil No: 16

Ürün özellikleri: 19. yy. Bindallı Ön

Kumaş: Mor kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde iri bitkisel motiflerle yoğun işlemeli bindallı. Yakası yuvarlak, ön yaka açıklığı göğüs altına kadar, yaka çevresi dantelle çevrelenen takma kollu bindallıdır. Çan biçiminde olan bindallının arkası daha uzundur. Tırtıl ve pullarla süslenmiştir.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 17

Ürün özellikleri: 19. yy. Bindallı Ön Yaka Detay.

Kumaş: Mor kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde iri bitkisel motiflerle yoğun işlemeli bindallı, tırtıl ve pullarla süslenmiştir. Yaka çevresi su motifiyle çevrenmiştir. Tırtıllarla çiçek içleri, motiflerin çevresinde serpmiş işlemler yapılmıştır.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 18

Ürün özellikleri: 19. yy. Pirpiri – Balkan Bindallı

Kumaş: Vişneçürüğü kadife

İşleme özelliği: Vişneçürüğü renginde kadife üzerine, simli kordon ile kordon tutturma tekniğinde işlemeli Balkan'a özgü bindallı. Üst kısmı vücuda sıkıca oturan, yuvarlak yakalı, kolu kapaklı, önden açık ve geniş kloş eteklidir.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 19

Ürün özellikleri: 19. yy. Balkan Bindallı Detayları

Kumaş: Vişneçürüğü kadife

İşleme özelliği: Simli kordon ile kordon tutturma tekniğinde işlemeli bindallı detayı, yaka göğüs hizasına kadar iki yanda mercan boncuklarla süslü dokuz sıra örme düğmeler dikilidir.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 20

Ürün özellikleri: 19. yy. Bindallı Yan Görünüş

Kumaş: Vişneçürüğü kadife

İşleme özelliği: Vişneçürüğü renginde kadife üzerine, sırma ile dival tekniğinde, bitkisel motifler işlemeli üçetek bindallı. Yuvarlak yakalı, önü boydan boya açık, yarlarda ve kollarından derin yırtmaçlıdır. İçinde dikdörtgen torba kesimli şalvar vardır.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 21

Ürün özellikleri: 19. yy. Bindallı Ön ve İşleme Detay

Kumaş: Vişneçürüğü kadife

İşleme özelliği: Yaka, yırtmaç çevresi, kol ağzı ve etek ucuna simli harç geçirilmiştir. İşlemede çiçek dalları tırtıllarla yapılmıştır.

Çekim tarihi: Bursa, Kent Müzesi. 19.08.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 22

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı Ön

Kumaş: Mor Kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival işleme tekniğinde bitkisel motiflerle işlenmiştir. Hakim yakalı, takma kolludur. Evaze kesimli arkası uzundur. Yaka ucu dantel, kol ağzı fisto ile süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi, 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 23

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı Arka

Kumaş: Mor Kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde vazodan çıkan bitkisel motiflerle işlenmiştir. Desen boşlukları pul ve tırtıllarla süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi,. 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 24

Ürün özellikleri: 19. yy. Bindalı Yaka Detay

Kumaş: Mor Kadife

İşleme özelliği: Yaka kenarı ince su yolu motifi ile işlenmiştir. Stilize edilmiş fiyonk, püskül ve kıvrımlı dal motifleriyle süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi,. 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 25

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu, Kemer ve Desen Detay

Kumaş: Mor Kadife

İşleme özelliği: Kemer; mor kadife kumaş üzerine sırma ile dival tekniğinde işlemeli, sedef tokalıdır. İlik kısımlarına denk gelen yer deridir. Deri olan kısım kuşgözü ve zimbalarla süslüdür. Çiçek yapraklarının arası pullarla süslenmiş, iç sırmada gümüş tel kullanılmıştır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi, . 16.06.2011 Bahar YILDIZ

Şekil No: 26

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı Ön

Kumaş: Mürdüm rengi kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival işleme tekniğinde bitkisel motiflerle işlemeli bindallıdır. Ön açıklığı göğüs altına kadar, yuvarlak yakalı, takma kollu ve eteği evaze kesimlidir. Yaka, kol ağzı ve etek ucu dantel ile süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi, 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 27

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu

Kumaş: Yeşil renkli ipek saten

İşleme özelliği: Sırma ile çeşitli iğne teknikleri kullanılarak bitkisel motiflerle işlenmiştir. Gelinlik dönemin Avrupa modasına uygun kesimli etek ve bluzdan oluşmaktadır. Bluz, dik yakalı, omuzdan pilili, takma kollu, sol ön yan çitçitle kapamalıdır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi, 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 28

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu İşleme ve Süsleme Detay

Kumaş: Yeşil renkli ipek saten

İşleme özelliği: İki boyuna, üç enine kuplu, önden bal gömeci süslemelidir. Tırtıllarla sap işi yapılarak dallar işlenmiş, çiçeklere boyut kazandırmak için çiçek iç ve kenarları tırtıllarla çevrelenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi. 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 29

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Etek Ucu Detay

Kumaş: Yeşil renkli ipek saten

İşleme özelliği: Etek ve bluzun kenarlarına krem renkli geniş fisto geçirilmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi,. 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 30

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı Ön

Kumaş: Kırmızı Saten

İşleme özelliği: Sim sarma tekniğinde, bitkisel motifler işlemeli bindallı. Ön açıklığı kruvaze gelip kruvazesi göğüs altına kadar uzanmaktadır. Evaze biçimindeki eteğin arkası daha uzundur. Yaka, kol ağzı ve etek ucu hazır fisto ile süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi.16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 31

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı İşleme ve Süsleme Detay

Kumaş: Kırmızı Saten

İşleme özelliği: Sim sarma tekniğinde işlenmiş, gümüş ve altın tırtıllarla çiçek motiflerinin dalları ve yaprakları işlenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi.16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 32

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Gelinlik

Kumaş: Çiçekli ve yollu sevai

İşleme özelliği: Nohudi renk zemini üzerine, çiçekli ve yollu sevaiden dikilmiş üç etek gelinlik. Küçük hakim yakalı, takma kolları, önü boydan açıktır. Kollarda dirseğe kadar, yarlarda kalçaya kadar yırtmaç bulunmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi.16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 33

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Gelinlik Detay

Kumaş: Çiçekli ve yollu sevai

İşleme özelliği: Gelinliğim tüm kenarları ve kol ağzı dilimli kesilmiş, simli ipten balıksırtı işlenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi.16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 34

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik.

Kumaş: Yavruağzı renkte kendinden desenli ipek saten (Jakarlı dokuma)

İşleme özelliği: Bluzun beden boyu kısadır ve balenler ile bedene oturmaktadır. Takma kollu, kol ağzı dar, sivri kesimli ve süslemelidir. Omuzdan pilili, oyma yakalı, yakası geniş tülle ve çiçeklerle süslenmiştir. Yakası arkadan bedene monteli, süslü boyun bağıdır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 35

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Gelinlik Yaka ve Kol Detay.

Kumaş: Yavruağzı renkte kendinden desenli ipek saten (Jakarlı dokuma)

İşleme özelliği: Yaka kenarı dilimli dilimlerin etrafı şerit aksesuar ve çiçeklerle süslenmiştir. Kol ağzı üçgen kesimli, kol ağzı dantelle temizlenip üzerine şerit aksesuar dikilip çiçeklerle süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 36

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik Etek Ucu Detay.

Kumaş: Yavruağzı renkte kendinden desenli ipek saten (Jakarlı dokuma)

İşleme özelliği: Etek ucuna firfır geçirilmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 37

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek - Bluzdan Oluşan İki Parçalı Gelinlik ve Detay (sağ fotoğraf)

Kumaş: Jakarlı ipek dokuma

İşleme özelliği: Beden boyu kısa olan ve drapelerle bedene oturan bluz, kabarık takma kolları, hakim yakalıdır. Etek evaze kesimli ve eteğin önü pileler ile zenginleştirilmiş, arkası uzundur.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 38

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Gelinlik Kol ve Yaka Detay.

Kumaş: Jakarlı ipek dokuma

İşleme özelliği: Bluz ve etek krem rengi dantel ile süslenmiş, bluzun yakasına mum çiçeği tutturulmuştur.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 39

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik

Kumaş: Jakarlı ipek dokuma

İşleme özelliği: Omuzdan çıtıçıtla kapanan hakim yakalı, robası dantel, takma uzun çift kat kolludur. Önden bluzan beden kısmı büzgülüdür. Belinde büzgülü sabit kemer vardır. Verev kısımlı eteğin arkası daha uzundur.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 40

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Avrupa Modasına Uygun Kesimli Etek ve Bluzdan Oluşan Gelinlik
Kol ve Etek Ucu Detay

Kumaş: Jakarlı ipek dokuma

İşleme özelliği: Kolda (sol fotoğraf) büzgüler yapılmış ve şerit danteller dikilmiştir. Etekte dantel aplikeler bulunmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 41

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Bindallı ve Ceket Ön

Kumaş: Açık yeşil saten

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde işlemeli, ön açıklığı göğüs altına kadar inen, hakim yakalı, iki parçalı takma kollu ve etek evaze kesimlidir. Ceket kalça hizasından aşağı evaze kesimli, yatık şömize yakalı, iki parçalı takma kollu ve önden açıktır. Tırtıl ve pullarla süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 42

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Ceket Yaka ve İşleme Detay

Kumaş: Açık yeşil saten

İşleme özelliği: Yaka çevresi, ön kenarlar ve etek ucu kenarına su motifi işlenmiştir. Motif aralarına tırtıl ve payetlerle süslemeler yapılmıştır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 43

Ürün özellikleri: 19. yy. sonu Motif ve Etek Ucu Detay

Kumaş: Açık yeşil saten

İşleme özelliği: Sırma dival işlemeli çiçeklerin iç ve kenarları tırtıllarla iç kısmı pullarla süslenmiştir. Kıvrımlı dallar ve küçük çiçeklerin arası sap işiyle zenginleştirilmiştir. Stilize edilmiş fıyonkla bağlanmış buket motifi kullanılmıştır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 44

Ürün özellikleri: 20. yy. başı Bindallı Ön

Kumaş: Mor Kadife

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde bitkisel motiflerle süslenmiş bindallı. Yuvarlak yakalı, ön açıklığı göğüs altına kadar inen, takma kollu, kol ağzı fistoludur. Evaze kesimli eteğin arkası daha uzundur. Çiçek buketi ve püskül motifleri işlenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 45

Ürün özellikleri: 20. yy başı Bindallı Ön

Kumaş: Kırmızı saten

İşleme özelliği: Dival tekniğinde sırma ve pul ile çeşitli iğne teknikleri kullanılarak bitkisel motiflerle işlenmiştir. Yuvarlak yakalı, kolsuz, önden boyuna kupludur. Kuplar arası bal gömeci ile süslenmiştir. Bindallının kolları sonradan kesilerek özgünlüğünü kaybetmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 46

Ürün özellikleri: 20. yy başı Bindallı Yan

Kumaş: Kırmızı saten

İşleme özelliği: Dival tekniğinde sırma ve pul ile çeşitli iğne teknikleri kullanılarak bitkisel motiflerle işlenmiştir. Bal gömeci motifleri arasına hazır şerit aksesuar dikilmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 47

Ürün özellikleri: 20. yy başı Bindalı Yan

Kumaş: Kırmızı saten

İşleme özelliği: Kıvrımlı dal, buket ve motifleri tırtıl ve pullar ile süslenmiştir. Güneş motifi içinde Ay Yıldız pullarla süslenerek işlenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011.Bahar YILDIZ

Şekil No: 48

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik

Kumaş: Koyu yavruağzı renkli pamuk saten

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde bitkisel motiflerle işlenmiş etek ve bluzdan oluşan gelin kıyafeti. Dik yakalı, robalı, takma kollu olan bluz bedene oturmaktadır. Ön beden, koldan ve yandan çitçitle kapanır. Yaka, roba, kol ağızları ve etek ucu krem rengi dantel ile süslenmiştir. Etek evaze kesimli belden büzgülüdür.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 49

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Etek Bel (sol), Çiçek Detay

Kumaş: Koyu yavruağzı renkli pamuk saten

İşleme özelliği: Sırma ile dival tekniğinde bitkisel motiflerle işlenmiş eteğin kemer ön ortasında tek çiçek yanlara doğru kıvrımlı dal motifi işlenmiştir. Motif aralar pul ve tırtıllarla süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 50

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Yaka Detay

Kumaş: Koyu yavruağzı renkli pamuk saten

İşleme özelliği: Roba ve beden arasına krem rengi dantel dikilip, roba su motifi üstten applike yapılarak elde dikilmiştir. Roba ön ortada büyük, yanlara doğru küçülen çiçek motifleri tırl ve pullarla süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 51

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Etek Ucu Detay

Kumaş: Koyu yavruağzı renkli pamuk saten

İşleme özelliği: Etek ucu krem dantel ile süslenmiş, etek ucundan yukarıya dilimli su motifi kıvrımlı dal, pullarla süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 52

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken ve Şalvar

Kumaş: Mor saten

İşleme özelliği: Kordon tutturma tekniği ile işlenmiş cepken, hakim yakalı, kuşlu takma kollu, beden boyu kısa cepken önden agraf ile kapanmaktadır. Yakadan cepken boyuna yayılan desen, kol ağzına da uygulanmıştır. Şalvar, cepkenle aynı kumaş ve teknik özelliktedir. Cepkendeki desen şalvarın belinden paça boyuna kadar kartonla desteklenip applike edilmiştir. Aplikenin iki yanın asu yolu işlenmiştir. Şalvar beli uçkurlu, serbest paçalıdır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 53

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken Detay

Kumaş: Mor saten

İşleme özelliği: Kordon tutturma tekniği ile işlenmiş cepken.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 54

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik

Kumaş: Sarı renk jakarlı dokuma.

İşleme özelliği: Kabarık takma kollu, yakası ve kol ucu firfırlıdır. Evaze kesimli eteğin beli drapeli, etek ucu firfırlıdır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 55

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Kol ve Roba Detay

Kumaş: Sarı renk jakarlı dokuma.

İşleme özelliği: Roba çevresi ve kol ağzlarında kordon üzerinde boncuk işlemler kullanılmıştır.
(Sol - Sağ resim kol ağzı detay)

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 56

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Kol Ağzı Detay

Kumaş: Sarı renk jakarlı dokuma.

İşleme özelliği: Kol ağzlarında, pili kaşe kullanılmış, kordon üzerinde boncuk işlemlerle süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 57

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Ön

Kumaş: Zemin mavi renkte, kırık beyaz renkli desenli kumaş

İşleme özelliği: Etek ve bluzdan oluşan gelinlik, erkek yaka, yaka uçları fisto ve şifonla süslenmiştir.

Arka ortasından kapanarak giyilen bluz takma truvakar kolludur. Kolun ucu kıvrımalı, iki düğmeli manşetlidir. Eteğin ucundaki pililer bluzla uyumludur. Evaze kesimli eteğin arkası uzundur.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 58

Ürün özellikleri: 20. yy başı Gelinlik Yaka Detay

Kumaş: Zemin mavi renkte, kırık beyaz renkli desenli kumaş

İşleme özelliği: Erkek yakanın her ikisinde üçer tane düğme dikilmiştir. Ön yaka içine krem rengi dantel dikilmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 59

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken ve Şalvardan Oluşan Gelinlik

Kumaş: Pembe jakarlı dokuma

İşleme özelliği: Cepken, önden açık, takma kollu ve bedene oturur. Belden aşağı volanlı olup Fransız modelini andırmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 60

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken ve Şalvardan Oluşan Gelinlik

Kumaş: Pembe jakarlı dokuma

İşleme özelliği: Yaka, kol ve etek ucu sutaşı ile süslenmiştir. Şalvar belden uçkurludur.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 61

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken ve Şalvardan Oluşan Gelinlik

Kumaş: Kırmızı renkli saten jakarlı dokuma

İşleme özelliği: Hakim yakalı önden çıtçıtli, basit kapama tekniği uygulanan cepken, takma kollu, kol ağzı yırtmaçlıdır. Şalvar dikdörtgen torba kesimlidir ve uçkurla büzülerek bele oturmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 62

Ürün özellikleri: 20. yy başı Cepken Detay

Kumaş: Kırmızı renkli saten jakarlı dokuma

İşleme özelliği: Önü, kol ağızları makine dikişi ve düğmelerle süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 63

Ürün özellikleri: 1901 - Avrupa Modasına Uygun Dikilmiş Gelinlik

Kumaş: Krem rengi jakarlı ipek

İşleme özelliği: Hakim yakalı, robalı, büzgülü takma kolludur. Üst beden vücuda oturmakta, etek ucuna inildikçe kuplarla volanlaşmaktadır. Yaka, kol ağzı, kupların üzeri ve etek ucu dantellerle süslenmiştir. Roba üzeri ve eteklerde yavruağzı saten kumaştan hazırlanmış basit çiçekler bulunmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 64

Ürün özellikleri: 1901 - Avrupa Modasına Uygun Dikilmiş Gelinlik Etek Detay

Kumaş: Krem rengi jakarlı ipek

İşleme özelliği: Nervür arasında ve kupların üzerinde dantel süslenmeler bulunmaktadır.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 65

Ürün özellikleri: 1910 – Gelinlik Ön

Kumaş: Bej rengi jakarlı ipek dokuma

İşleme özelliği: Dönemin Avrupa modasına uygun kesimli gelinlik, drapelerle bedene oturan bluz, arkadan iliklenmektedir. Kruvaze yakalı, yaka ve kol krem rengi dantelle süslenmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 66

Ürün özellikleri: 1910 – Gelinlik Kol ve Yaka Detay

Kumaş: Kırmızı renkli saten jakarlı dokuma

İşleme özelliği: Kabarık takma kollar, kol nervür aralarına ara dantel dikilmiştir.

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 67

Ürün özellikleri: 1942-1930-1940

Kumaş: Krem rengi ipek

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 68

Ürün özellikleri: 1958-1947- 1958

Kumaş: Krem rengi ipek - ipek tafta

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 69

Ürün özellikleri: 1954-1948-1949

Kumaş: İpek kumaş

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 70

Ürün özellikleri: 1945-1950

Kumaş: Krem rengi ipek

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 71

Ürün özellikleri: 1953

Kumaş: Krem rengi ipek şifon ve ipek saten

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 72

Ürün özellikleri: 1953

Kumaş: Krem rengi düşes saten

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 73

Ürün özellikleri: 1963-1957-1952

Kumaş: Fransız Danteli – Jakarlı saten - İpek saten

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

Şekil No: 74

Ürün özellikleri: 1952-1970

Kumaş: Saten kumaş üzerine koton dantel – Organze ve saten kumaş

İşleme özelliği:

Kaynak: Bursa, Kent Müzesi 16.06.2011. Bahar YILDIZ

KAYNAKLAR

Apak, Prof. Dr. Melek S., Gündüz, Doç. Filiz O. ve Eray Doç. Fatma Ö. (1997). *Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Algan, Ş. K. (2005) *19. yy. Osmanlı Saraylarında Kullanılan Kumaşlar ve Bu Kumaşlardan Hereke Fabrika-i Hümayunu'nun Yeri ve Günümüze Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Barışta, H. Ö. (1997). *Türk İşlemelerinden Teknikler*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi Yayın No:2.

Barışta, H. Ö. (1984). *Türk İşleme Sanatı Tarihi*. Ankara: G.Ü. Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi.

Bayer, F. (2010). *Osmanlı Kadınının Giyim Kuşamı (Tanzimattan Meşrutiyete)*.Erciyes Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi:

Görünür, L. (2010). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Kadın Giysileri Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu*. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı

Karakaş, M. G. (2006). *Eos Compucon Nakış Desen Programı İle Geleneksel Türk İşlemelerinden Dival İşi Desen Kalıbı Hazırlama Öğretim Programı Önerisi*, Ankara:G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı.

Karakaş, D. Y. (2011). *Bursalı mısın Kadifeli Gelin Dünden Bugüne Bursa da Gelinlik*. Bursa Kent Müzesi

Kırzioğlu, Prof. Dr. Neriman G. (2008). *Geleneksel Türk Giyim Tarihi*. İzmir: Yorum Sanat Evi.

Kırzioğlu, Prof. Dr. Neriman G. (1994). *Türk Halk Kültüründe Doğu-Anadolu Dokumaları ve Giysileri*, Ankara: Türk Halk Kültürü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları.

Koçu, R.K. (1996). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. İstanbul: Güncel Yayıncılık

Küçükerman, Prof. Önder. (1996).*Türk Giyim Sanayininin Tarihi Kaynakları*. İstanbul: Aksoy Grafik.

Özder, L., Baykasoğlu, N. ve Yalçinkaya T. *Yozgat İli'Nizamoğlu Konağı' Etnografya Müzesi El Sanatları ve Giyim Kuşam Kültürü Örneklerinin Elektronik Ortamda Tanıtılması.*

Saz, L.(2010). *Anılar 19. Yüzyılda Saray Haremi.* İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Sürür, A. (1976). *Türk İşleme Sanatı,* İstanbul: Ak Yayınları Türk süsleme Sanatları Serisi:4.

Tez, Prof. Dr. Zeki. (2009) *Tekstil ve Giyim Kuşamın Kültürel Tarihi.* İstanbul: Doruk Yayımcılık.

Yener, Enise. *Eski Ankara Kadın Kıyafetleri ve Giyiniş Tarzları.* Ankara Etnografya Müzesi I. Sınıf Mütahassısı.

Vaghefi, A. (1994). *16. Yüzyıl Osmanlı Saray Dokumaları ve Dokumacılık Sanatında Tasarımcının Rolü.* Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yozgat, A. F. (2008). *Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş İşi (dival işi) İğne Tekniklerinin Ürün Çeşitleri ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi,* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı. Ankara

MEGEP, (2008). El Sanatları Teknolojisi, Elde Maraş İşi, Ankara.

MEGEP, (2007). El Sanatları Teknolojisi, Elde Türk İşi, Ankara.

MEGEP, (2008). El Sanatları Teknolojisi, Makinede Maraş İşi, Ankara.

Müze ve Aratırma- İnceleme Yapılan Yerler

Kent Müzesi, Bursa

Uluumay Müzesi, Bursa

Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul

Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü ve Müzesi

Keles Halkeğitim Merkezi, Bursa

Kıranışıklar, Küçükovacık Köyleri, Keles, Bursa

Çebi Tekstil – Moda. Osmanbey

Kapalı çarşı – İstanbul

Kemeraltı –İzmir

İnternet Kaynakları

[http://tr.wikipedia.org/wiki/Atlas_\(kuma%C5%9F\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Atlas_(kuma%C5%9F)) Erişim Tarihi: 07.10.2012
<http://www.taistoisoisbeau.com/blog/2012/02/26/baroque-opulence-dolce-gabbana-fw-20122013-show-highlights/> Erişim Tarihi:7.10.2012

<http://www.bindalli.org/index.php?ref=29> Erişim Tarihi:7.10.2012

<http://www.bulmacabul.com/2010/10/ayn-adl-otun-kokunden-elde-edilen-ve.html>
Erişim Tarihi:14.10.2012

<http://www.saglik.im/bal-mumu/> Erişim Tarihi: 14.10.2012

<http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/belge/1-91259/geleneksel-giysi.html>
Erişim Tarihi: 14.10.2012

http://www.yeniansiklopedi.com/wpcontent/uploads/2011/12/kadife_kumas.jpg
Erişim Tarihi: 07.10.2012

<http://www.hayatnotu.com/kutahya-kadin-kiyafetleri-kutahyanin-yoresel-kadin-giysilerikutahya-yoresi-kadin-giyimi.html> Erişim Tarihi: 14.10.2012

http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/el_sanatlari/moduller/elde_turk_isi.pdf Erişim Tarihi: 14.10.2012

http://www.turklacemuseum.com/index.php?option=com_content&task=view&id=40&Itemid=66 Erişim Tarihi:14.10.2012

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Liseyi Mithat Paşa Anadolu Kız Meslek Lisesinde Moda Tasarımı bölümünde okudu. Ege Üniversitesi Bayındır Meslek Yüksek Okulu 'Moda Tasarımı Bölümü'nden birincilikle mezun oldu. Yağlı boya, kabartma gibi iç mekan tasarımında İzmirde çalışmalarda bulundu. 2003 yılında Türk kültürünü tanıtmak için, 'Hamam Hikayeni Dinliyorum' projesiyle 1/50 ölçekli portatif maket projesinde görev aldı. Osmanbey de çeşitli tekstil firmalarında stilist olarak çalıştı.

2005 yılında dikey geçiş sınavı ile Gazi Üniversitesi 'Moda Tasarım Öğretmenliği' bölümünü kazandı ve dereceyle mezun oldu. Tekstil sektöründe çeşitli firmalarda stilist olarak çalıştı. 2011 yılından beri Miss İstanbul Tekstil firmasında model tasarımı ve imalat sorumlusu olarak çalışmaktadır.